

**EGUNGO ETA ETORKIZUNEN IRAKASLEEN
KONPETENTZIA EMOZIONALAREN AZTERKETA:
ONGIZATE EMOZIONALA BERMATZEN DUEN
HEZKUNTZA-ETORKIZUN BATERANZKO IKUSPEGIA**

GRADU AMAIERAKO LANA

EGILEA: Cano Fernandez, Maialen.

ZUZENDARIA: Antonio-Agirre, Iratxe.

2022-2023 IKASTURTEA

Haur Hezkuntzako Gradua

“Al separar la emoción de la lógica y la razón en el aula, hemos simplificado el control y la evaluación de la escuela, pero también hemos separado las dos caras de la misma moneda, y perdido algo importante en el proceso. Es imposible separar la emoción de las demás actividades importantes de la vida. No lo hagamos.”
(Sylwester, 1995, o.72).

LABURPENA

Emozioak gure bizitzaren parte dira jaiotzen garenetik, gizabanako gisa eta gizartean dugun garapenaren parte izanik. Ikerketa kualitatibo honen helburu nagusia irakasleen hasierako eta etengabeko prestakuntzan konpetentzia emozionala eta ongizate emozionalak duten garrantzia eta beharra aztertzea da. Horretarako, ikasleen eta irakasleen ideiak eta esperientziak entzuteko talde fokala tresna erabili da. Parte-hartzaile horien ahotsek helarazi digutenez, etorkizuneko eta egungo irakasleen gaitasun emozionalak hobetzeko jarduera-proposamenak eraikitzea ezinbestekoa da, dramatizazioa eta Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologiai prozesu hori gauzatzeko baliabide berritzaile eta egokiak direla kontuan hartuta. Irakasleek arreta integrala eta kalitatezkoa jasotzea merezi dute, ongizate emozionala eta nortasun profesional positiboa lortu ahal izateko. Hezkuntza irakasleekin hasi behar da, hezkuntza-etorkizun positiboa eta aberasgarria ziurtatzeko.

Hitz-Gakoak: Hezkuntza emozionala, Lanbide-heziketa, Ongizate emozionala, Teknologiai, Dramatizazioa.

RESUMEN

Las emociones forman parte de nuestra vida desde que nacemos, como individuos y siendo parte de nuestro desarrollo en la sociedad. El objetivo principal de esta investigación cualitativa es analizar la importancia y necesidad de la competencia emocional y el bienestar emocional en la formación inicial y continua del profesorado. Para ello se ha utilizado la herramienta Grupo Focal para escuchar las ideas y experiencias del alumnado y profesorado. Las voces de estos participantes nos han transmitido que es imprescindible construir propuestas de actuación para mejorar las capacidades emocionales del profesorado del futuro y del presente, teniendo en cuenta que la dramatización y las Tecnologías de la Información y la Comunicación son recursos innovadores y adecuados para llevar a cabo este proceso. El profesorado merece recibir una atención integral y de calidad que le permita alcanzar el bienestar emocional y una identidad profesional positiva. La educación debe de comenzar por el profesorado para asegurar un futuro educativo positivo y enriquecedor.

Palabras clave: Educación emocional, Formación profesional, Bienestar emocional, Tecnologías, Dramatización.

ABSTRACT

Emotions are part of our lives since we are born, as individuals and being part of our development in society. The main objective of this qualitative research is to analyze the importance and necessity of emotional competence and emotional well-being in initial and continuous teacher training. For this purpose, the Focus Group tool has been used to listen to the ideas and experiences of students and teachers. The voices of these participants have transmitted to us that it is essential to build proposals for action to improve the emotional skills of teachers of the future and the present, taking into account that dramatization and Information and Communication Technologies are innovative and appropriate resources to carry out this process. Teachers deserve to receive comprehensive and quality attention that allows them to achieve emotional well-being and a positive professional identity. Education must begin with teachers to ensure a positive and enriching educational future.

Key-words: Emotional education, Professional training, Emotional well-being, Technologies, Dramatization.

AURKIBIDEA

1. SARRERA ETA JUSTIFIKAZIOA	8
2. MARKO TEORIKOA	10
2.1. EMOZIOAREN KONTZEPTUA	10
2.2. ADIMEN EMOZIONALA	10
<i>2.2.1. Adimen emozionala: trebetasunen eredu</i>	11
<i>2.2.2. Adimen emozionala: eredu mistoak</i>	11
2.3. HEZKUNTZA EMOZIONALA	12
2.4. HEZKUNTZA EMOZIONALA IRAKASLEEN FORMAKUNTZAN	14
2.5. IRAKASLE-IDENTITATEA	15
<i>2.5.1. Irakaskuntza-nortasunaren balio</i>	16
2.6. DRAMATIZAZIOA: ROLE PLAYING-A EMOZIOAK LANTZEKO TRESNA	
GISA	17
<i>2.6.1. Dramatizazioaren esku-hartzeak irakaslegaien prestakuntzan</i>	18
2.7. INFORMAZIO ETA KOMUNIKAZIORAKO TEKNOLOGIAK IRAKASLEGAIEN	
PRESTAKUNTZA EMOZIONALEAN	19
3. MARKO METODOLOGIKOA	20
3.1. IKERKETAREN HELBURUAK	20
Helburu orokorra	20
Helburu espezifikoak	21
3.2. DISEINUA	21
3.3. PARTE-HARTZAILEEN DESKRIBAPENA	22
3.4. PROZEDURA ETA DATUEN AZTERKETA	24
4. EMAITZAK	25
5. ONDORIOAK	31
5.1. PARTE-HARTZAILEEN AHOTSEN BIDEZ ATERATAKO ONDORIOAK	31
5.2. PROPOSAMENA: “BIHOTZ-ZAINTZA” BALIABIDE DIGITALA	34
5.3. AZTERLANAREN MUGAK, EKARPENAK ETA HOBEEKUNTZA	
POSIBLEAK	36
6. ERREFERENTZIAK	37
7. ERANSKINAK	42

1. SARRERA ETA JUSTIFIKAZIOA

Zalantzarik gabe, emozioak gure bizitzaren parte dira, eta eragina dute gure jarduteko, pentsatzeko eta sentitzeko moduan. Emozioek berebiziko garrantzia dute haurtzarotik gure garapenean, izan ere, inguratzen gaituen mundua eta, batez ere, gure barne-mundua ulertzen laguntzen digute. Hori horrela, eskola gizabanako gisa emoziotik haztera gonbidatzen duen eremu nagusietako bat da. Hezkuntza-sistemaren helburu nagusia pertsonen modu integralean garatzen laguntzea da, hau da, garapen soziala, kognitiboa eta emozionala sustatuz. Argi izan behar dugu garapen emozionalik gabe gure gaitasun kognitiboak eta sozialak ez direla bere osotasunean garatuko, emozioak erlazionatzea edo informazioa prozesatzea bezalako prozesuen parte baitira.

Agerikoa da, gaur egungo hezkuntza-sistema ikasleen emozioek irakaskuntza-ikaskuntza prozesuetan duten garrantziaz jabetzen hasi dela. Honenbestez, emozioak ez dira gehiago bigarren maila batean aurkitzen, eta programa ugari jarri dira martxan premia horiei erantzuteko. Hala ere, esku-hartze programa horiek haurtzaroan zentratzen dira bereziki, ikasgeletako faktore garrantzitsuena alde batera utzita: irakaslea. Irakasleen lanbide-heziketa osatu gabe geratzen da ikasleei eduki emozionalik eskuratzeko aukerarik ematen ez zaielako. Horren ondorioz, egungo eta etorkizuneko irakasleek ezin dute bete beren eginkizuna ikasgelan, erreferente emozional eta ikaskuntza emozionalaren sustatzaile gisa. Kontuan izan behar dugu irakaslearen emozioek eragin positiboa edo negatiboa izango dutela ikasgelan eta ikaskuntza-prozesuan; beraz, irakaslearen ongizate emozionala bermatzea funtsezkoa izan beharko litzateke. Hala ere, etorkizuneko irakasleak bakarrik daude beren emozioen lanketari dagokionez. Lanbide-heziketako hezkuntza-erakundeek beste ikaskuntza-eremu batzuetan jartzen dute arreta, ikasleek sentitzen dutena, beldurrak, frustrazioa eta zalantzak alde batera utzita, besteak beste. Emozio horiek kudeatzen jakitea eta ongizate emozionala lortzeko beharrezkoak diren baliabide pertsonalak eta fisikoak eskuratzeko da gaur egun hezkuntza arloko ikasle askoren behar nagusia.

Haur Hezkuntzako ikasle gisa, baieztatu dezaket emozioak gela baten bizitza esperimendatzen dugun lehen unetik azaltzen direla. Lau urte hauetan bizi izan ditudan esperientziak erakutsi didatenez, askotan gaitasun emozionalak garrantzitsuagoak dira edukiak lantzea baino, bai helduentzat, bai haurrentzat. Haatik, frustragarria da bakarrik egotea estres, tristura edo autoestimu baxuko egoeren aurrean, emozio negatibo horietatik irteten lagunduko duen inolako tresnarik edo laguntzarik gabe. Baieztatu dezaket beste ikasle askok zalantzan jarri dutela irakasle gisa duten gaitasuna emozio horiekin topo egin eta nola kudeatu ez jakitearen ondorioz. Askoren esanetan, irakasleentzat oso zaila da egoera emozionalak kudeatzea, aurretik horretan lan egin ez badute.

Neure eta kanpoko esperientzia horiei esker sortu da aurkezten dudana ikerketa hau. Azterlan honen bidez, emozioek hezkuntzaren esparruan duten garrantzia erakutsi nahi da, eta, batez ere, irakasleen prestakuntza emozional egokiaren beharra. Horretarako, bost ikasle eta irakasleren ekarpenak hartu dira kontuan, taldeko elkarrizketa baten bidez. Ukaezina da, protagonisten ahotsak entzun behar dira haien beharrak eta ideiak ezagutzeko. Zehazki, gazteen esperientziak, motibazioak, pentsamenduak eta ideiak entzun dira lanbide-heziketako hezkuntza emozionalaren egungo egoera ezagutzeko, eta eremu horren indarguneak eta ahuleziak identifikatu dira.

Horretarako, lan honen lehen atalean marko teoriko bat aurkezten da, non irakurleak aurrekari zientifikoak aurki ditzakeen teoria emozionalari, hezkuntza emozionalari, irakaslearen identitateari eta alderdi horiek lantzeko baliabide onuragarri batzuei buruz. Zehazki, lanbide-heziketan dramatizazioaren eta Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien erabilerari buruzko informazio zientifikoa aurkezten da. Berrikuspen literario honen ondoren, egindako ikerketaren informazio guztia biltzen duen esparru metodologikoa aurkezten da. Bigarren atal honetan ikerketaren helburuak, erabilitako diseinua, parte-hartzaileen deskribapena eta egin den datuen analisi-prozesua aurkezten dira. Ikerketa honen hirugarren atalean lortutako emaitzak azaltzen dira, parte-hartzaileen ekarpenak gehituz eta aipatutako ideiak deskribatuz. Azkenik, ikerketaren ondorioak aurkezten dira, lortutako emaitzetatik eta nire esperientzia pertsonaletik abiatuta esku hartzeko proposamen batekin batera.

2. MARKO TEORIKOA

2.1. EMOZIOAREN KONTZEPTUA

Ez dago zalantzarik emozioak bizitzan daudela gizabanakoa jaiotzen denetik, eta horiei esker garatzen dela bizi den testuinguruan. Are gehiago, emozioak eboluzio-prozesu guztien parte dira, besteak beste, harremantzea, komunikatzea edo erabakiak hartzea (López, 2005). Hala ere, emozioak azaltzeko prozesurik konplexuenetako bat dira, Wenger, Jones eta Jonesek (1962) esaten duten bezala mundu guztiak pentsatzen du badakiela zer den emozio bat, harik eta definitzen saiatzen den arte.

Baina ehunka ikertzailearen lanari esker, gaur egun hainbat erantzun ematen zaizkio "Zer da emozioa?" galderari. Goleman (1996) izan zen azalpenak ematen saiatu zen lehen adituetako bat, esanez emozioa aurretik prestatzen gaituzten eta ekintzara modu desberdinetan eramaten gaituzten pentsamendu eta sentimenduei dagokiela.

Bisquerra (2003) autorearen aburuz, emozioa hiru urratsetan gertatzen da: zentzumen-informazioak zentro emozionaletara iristen dira, erantzun neurofisiologikoa sortzen dute eta informazioa *neocortex*-ak interpretatzen du. Mekanismo horri jarraituz, egile honentzat emozio bat "organismoaren egoera konplexu bat da, ekintza aurretik jartzen duen asaldura bat ezaugarri duena. Emozioak kanpoko edo barruko gertakari bati erantzuteko sortzen dira" (Bisquerra, 2003, o. 12). Gainera, emozioa hiru alderdik osatzen dute: neurofisiologikoak, jokabidezkoak eta kognitiboak.

2.2. ADIMEN EMOZIONALA

Emozioa izan da arlo psiko-hezitzailean gehien ikertu den kontzeptuetako bat, eta, horrela, adimen emozionalaren kontzeptua sakon garatu eta ikertu da (Keefe, 2015). Bisquerrak (2009) dio adimen emozionala beharrezkoa dela emozioen psikopedagogia lantzen denean, hori izan baitaiteke irakasleen esku-hartzeen, gaitasun emozionalen eta hezkuntza emozionalaren erreferentea eta oinarria, besteak beste.

1990ean adimen emozionala agertu zenetik, eraikuntza horren kontzeptualizazioa etengabeko bilakaera- eta aldaketa-prozesuan egon da, eta milaka egilek egin dituzte ekarpenak. Hala ere, bi ereduk izan dute garrantzi handiagoa: Mayer eta Salovey-rren (1993, 1997) trebetasun-ereduak eta Golemanek aipatutako (1995) eredu mistoak.

2.2.1. Adimen emozionala: trebetasunen eredia

Mayer eta Salovey adimen emozionalaren aitzindaritzat hartzen dira, 1990eko artikuluak eman baitzion hasiera kontzeptuari. Eraiki zuten inteligentzia-eredua ezagunenetako bat da, eta hurrenez hurren birformulatu dute beren ikerketetan (Bisquerra, 2003; García, 2017). Hala ere, laburbilduz Mayer, Salovey eta Carusorentzat (2004) adimen emozionala emozioei buruz arrazoitzeko gaitasuna da, hots, pentsamendua indartzeko bidea. Gainera, emozioak zehaztasunez hautemateko, emozioetara iristeko eta emozioak sortzeko trebetasunak biltzen ditu, pentsamenduari laguntzeko, emozioak eta ezagutza emozionala ulertzeko, eta emozioak hausnartzeko, hazkunde emozionala eta intelektuala sustatuz (Mayer, Salovey eta Caruso, 2004).

Beraz, egile horiek sortu zuten eredian, *trebetasunen eredia* deiturikoan (Mayer eta Salovey, 1993, 1997), adimen emozionala alderdi kognitiboaren parte da. Hau da, autore horien arabera, hainbat trebetasun kognitibo daude *neocortex*-ean, emozioak modu adimentsuan prozesatzen eta autoerregulatzen laguntzen dutenak, horrela ongizatea lortzeko (García eta Giménez, 2010).

Autore horiek defendatzen duten trebetasun-eredian, adimen emozionala duen pertsona batengan aurkezten diren trebetasun kognitibo-emozionalekin lotutako lau adar daude (Mayer, Salovey eta Caruso, 2000).

- **Pertzepzio emozionala.** Norberaren emozioak eta inguruan dauden pertsonenak identifikatzeko trebetasuna izatea. Identifikatzeaz gain, behar bezala adierazteko gaitasuna ere aipatzen du (Bisquerra, 2009).
- **Pentsamenduaren erraztasun emozionala.** Prozesu kognitiboari laguntzeko informazio emozionala erabiltzea da kontua. Hau da, emozioak kontuan hartzea arazoak arrazoitzeko edo konpontzeko (García eta Giménez, 2010).
- **Emozioen ulermena.** Norbera bere ezagutza eta arrazoiketa emozionala erabiltzea da kontua, pertsonen arteko harremanetan emozio-seinaleak ulertzeko (Bisquerra, 2003).
- **Emozioen erregulazioa.** Emozioak kontrolatuta erabiltzea hazkunde pertsonal hobea izateko, emozio negatiboak arinduz eta positiboak indartuz (Bisquerra, 2009).

2.2.2. Adimen emozionala: eredu mistoak

Golemanen argitalpenak ordura arte ezezaguna zen kontzeptu baten aurrekaririk gabeko zabalkundea markatu zuen. Egileak defendatzen du adimen emozionalak aukera ematen diela pertsonen emaitzarik onenak lortzeko, lantokiko negozio- eta antolaketa-ereduetan oinarrituta (Goleman, 1995).

Golemanek (1995) adimen emozionala definitu zuen gure emozioak identifikatu eta kudeatzeko, motibatze eta harremanak kontrolatzeko gaitasun gisa. Golemanek adimen emozionalaren kontzeptua askoz zabalagoa egin zuen, ezaugarri psikologikoak eta nortasun-ezaugarriak gehituz (García eta Giménez, 2010). Autore honek proposatzen duen adimen emozionalak lau gaitasun ditu, 1. Taulan ageri den bezala (Goleman, 1998, 2001).

1. Taula. *Adimen Emozionalaren Gaitasunak eta Osagaiak, Golemanen arabera.*

Autokontzientzia	Autogestioa	Kontzientzia soziala	Harremanen maneia
<ul style="list-style-type: none"> ● Autokontzientzia emozionala ● Autoebaluazioa ● Autokonfidantza 	<ul style="list-style-type: none"> ● Autokontrola ● Ekimen ● Moldagarritasuna ● Erantzukizuna 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kontzientzia soziala ● Enpatia ● Antolaketa ulertzea ● Zerbitzuari orientazioa 	<ul style="list-style-type: none"> ● Liderra ● Komunikazioa ● Eragina ● Talde-lana ● Gatazken kudeaketa ● harremanak eraikitze ● Gainerakoen garapena ● Aldaketa-bilaketa

Oharra. Iturria: elaborazio propioa.

Bisquerraren arabera (2003, 2009), konpetentzia emozionalak fenomeno emozionalak modu egokian kontzientziatzeko, ulertzeko, adierazteko eta erregulatzeko behar diren ezagutza, gaitasun, trebetasun eta jarreraren multzoa dira. Beraz, esan ahal da gaitasun emozionalak garatzea dela hezkuntza emozionalaren helburua. Gaitasun horiek adimen emozionalean oinarritzen dira, baina esparru teoriko zabalago baten elementuak osatzen dituzte (Bisquerra eta Pérez, 2007).

2.3. HEZKUNTZA EMOZIONALA

Haur Hezkuntzaren helburu nagusia norbanako bakoitzaren garapen integrala lortzea da, 237/2015 Dekretuak (o. 6) dioen bezala, “Haur guztien garapen osoa eta orekatua lortzen laguntzea da Haur Hezkuntzaren xedea”. Oro har, hezkuntzak bizitzarako prestatu behar du, gizabanako bakoitzaren bizikidetzeta eta ongizate pertsonala ahalbidetzeko (Bisquerra eta Pérez, 2007).

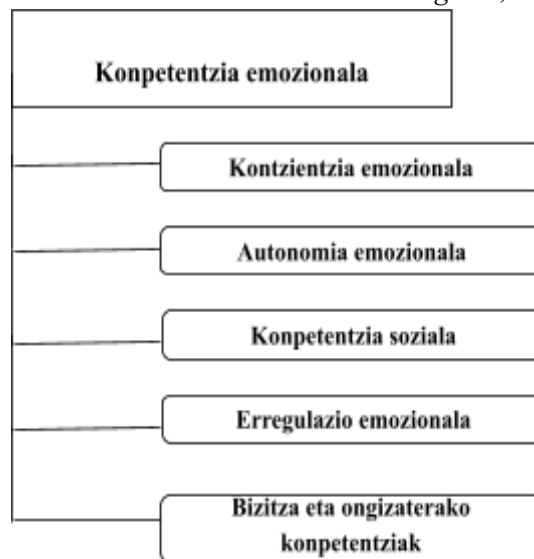
Lehen haurtzaroan, haurrak beren emozioez eta emozio horien kausez jabetzen dira; hau da, emozio desberdinen zergatiari buruzko harremanak ezartzen dituzte. Esan liteke haurrak emozioen munduko profesionalak direla, helduek ez bezala, ez dutelako sentitzeko beldurrik (López, 2005). Hala ere, adimen emozionala ez da laster lortuko den zerbait, baizik eta etxearen eta eskolaren arteko etengabeko eta lankidetzako lana eskatzen du (Bisquerra eta Pérez, 2012).

Gaitasun emozionala, kasu honetan, gaur egungo hezkuntzan kontuan hartu beharreko oinarritzko trebetasuna da, modu jarraituan eta planifikatuan (Bisquerra, 2009). Beraz, gaitasun emozionalen garapenak hezkuntza emozionala sorrarazten du (Bisquerra, 2003). Bisquerrak (2009), besteak beste, honela definitzen du hezkuntza emozionala: hezkuntza prozesu jarraitu eta iraunkorra, garapen emozionala garapen kognitiboaren ezinbesteko osagarri gisa sustatu nahi duena, biak nortasun integralaren garapenaren funtsezko elementuak izanik. Horretarako, emozioei buruzko ezagutzak eta trebetasunak garatzea proposatzen da, gizabanakoari eguneroko bizitzan planteatzen diren erronkei hobeto aurre egiten laguntzeko. Horren guztiaren helburua ongizate pertsonala eta soziala handitzea da.

Gauzak horrela, egiaztatu ahal da hezkuntza emozionalaren helburuetako bat haurren adimen emozionalaren garapena bultzatzea dela. Ez hori bakarrik, baizik eta hezkuntza emozionalak hainbat helburu dituela, hala nola: norberaren emozioak ezagutzeko trebetasuna izatea; emozioen ondorio negatiboak prebenitzea eta ondorio positiboak sortzea; nor bere burua indartzeko eta emozioak erregulatzeko trebetasuna garatzea; bizitzaren aurrean jarrera positiboa izatea; eta abar luze bat (Bisquerra, 2003).

Hezkuntza emozionalaren bidez landu daitezkeen eduki eta trebetasunei buruz hitz eginez gero, esan daiteke Bisquerrak (2003, 2009), Golemanek (1995) eta Saloveyk eta Mayerrek (1990) sortutako adimen emozionaleko ereduetan oinarrituta, eredu pentagonal bat eraiki zuela. Bost gaitasun hauek osatzen dute eredu hori:

1. Irudia. *Adimen Emozionalaren Gaitasunak eta Osagaiak, Golemanen arabera.*

Oharra. Bisquerra eta Pérez-etik (2007, o. 70) eratorria.

2.4. HEZKUNTZA EMOZIONALA IRAKASLEEN FORMAKUNTZAN

Gaur egungo irakaslearen bizitzako alderdi bat emozio indartsuen bizipena da. Zalantzarik gabe, eskolako eta gelako giro emozionalak zuzenean eragingo die irakasleen irakaskuntza- eta ikaskuntza-prozesuei (Day, 2011). Gaur egun ikasleari zuzendutako ehunka programa dauden arren, irakaskuntzako arduradunek aukera eskasak dituzte arlo hau lantzeko (Bisquerra, 2009).

Hori gertatzen da irakasleen hasierako prestakuntza gaur egungo gizartera egokituta dagoela pentsatzean (García, 2017). Hala ere, ikerketa askoren bidez esan daiteke gaitasun emozionalen garapena ez dagoela irakasleen prestakuntza-programa gehienetan (Bisquerra, 2005). Baina Bisquerrak eta Garcíak (2017, o. 15) adierazten duten moduan, “irakurtzen jakin gabe irakurtzen irakatsi ezin den bezala, ezin da haurren garapen emozionala lagundu analfabeto emozional izanik”. Gainera, ikaskuntza-prozesuaren zati handi bat adibidearen eta imitazioaren bidez egiten da, eta, beraz, irakasleak beti ari dira emozioak kudeatzeko eredu bat transmititzen ikasleei (Tesserras, 2017).

Espainiako Gobernuak hainbat programa ditu abian, nazionalak eta nazioartekoak, irakasleek eduki emozionalari buruz duten hasierako eta etengabeko prestakuntzari dagokionez. Horien artean, Bartzelonako unibertsitateko Grup de Recerca en Orientació Psicopedagògica (GROUP, 2023) taldeak sortua, gaitasun emozionalen ereduaren izenekoak. Prestakuntza- eta ikerketa-talde honek hezkuntza sozioemozionalari buruzko jarduerak eta ekarpenak sortu nahi ditu, batez ere irakasleengan zentratuta. Esku-hartze programaren ezaugarri nagusia da irakasleekin batera egiten dela, jarduerak ikastetxearen eta hezitzaileen beharretara egokituta. Besteak beste, 2002an Hezkuntza Emozionaleko eta Ongizateko Graduondoa sortu zuen; 2009an Adimen Emozionaleko Graduondokoa Erakundeetan; 2005etik urtero egiten diren Hezkuntza Emozionaleko Jardunaldiak (Bisquerra eta Garcia, 2018).

Hala eta guztiz ere, haur-hezkuntzako irakasleen prestakuntzari dagokionez, zenbait egilek berriki egin duten azterlan batek agerian uzten du irakasle-eskolako ikasleek gaitasun sozio-emozionalak gutxiago garatuta dituztela irakasleen lanbideak eskatzen duena baino (Herrán et al., 2014).

Beraz, beharrezkoa da irakaskuntza-identitate positibo eta osoa eraikitzea sustatuko duten programa berriak ezartzea (García, 2017). Prestakuntza-zentroek ere harremanak izan beharko lituzkete pedagogia-berrikuntzako mugimenduekin, etorkizuneko irakasleen prestakuntzan interesa duten elkarte eta erakundeekin lankidetzan (Tesserras, 2017). Tesserras (2017) egilearen arabera, Haur Hezkuntzako irakasleen hasierako eta etengabeko prestakuntzak honako ezaugarri hauek ezarri beharko lituzke:

- Gaitasun sozioafektiboak eskuratzea, lehen haurtzaroaren ezaugarriak kontuan hartuta, zaintzaren garrantzia besteak beste.
- Adierazpen- eta komunikazio-gaitasunak garatzea eta lantzea teknologia berrien eta hainbat gaitasun estetikoren bidez.
- Ikasgeletan dramatizazioa eta jolas dramatikoa txertatzea, irakasleek esperientziak modu ludikoan bizi ditzaten.

2.5. IRAKASLE-IDENTITATEA

Gizartean parte hartzen duten norbanakoek sumatzen dute gizartea bera etengabe aldatzen ari dela, batez ere gizakia antolatze moduan, nola lan egiten duen, nola erlazionatzen den eta nola ikasten duen, besteak beste (García, 2010). Azken hogeita hamar urteetako gizarte-aldaketa horrek eragin zuzena izan du hezkuntza-sistemetan eta, beraz, irakasleen lanean. Oro har, irakasleak bere irudia aldatu behar izan du bere gain hartu behar dituen eskakizun eta erantzukizunen gorakadaren aurrean (Vaillant, 2010).

Beraz, gaur egun, irakasle izateak etengabeko berrikuntza-prozesu batean parte hartzea eskatzen du, zeinetan eraldaketa eta negoziazioa oinarri diren. Prozesu horretan eragin zuzena dute eskolan eta gizarte-testuinguruan izaten diren esperientziek, baita amestutako irakasleari buruz izaten den ikuspegi propioak, eta benetan direnak, haien prestakuntzaren eta dituzten erakunde-baldintzen arabera (Sancho eta Correa, 2013). Etengabeko eguneratze horrek guztiak areagotu egiten du amaitu gabeko irakaskuntza-nortasuna sentitzen duten irakasleen kopurua, eta irakasleek beren nortasunaren hainbat bertsio jarri behar izaten dituzte abian (López, 2019).

Irakaslearen identitatea, Lasky-ren (2005) arabera, irakasleek beren burua eta besteak definitzeko moduari dagokio. Irakasleak berak bere buruari, bere hizkerari, ezaugarriari, zereginari eta irakasle izateari buruz egiten dituen hausnarketek osatzen dute definizio hori (Martínez eta Villardón, 2014). Beraz, irakasle-identitatea bere burua ikusteko modu bat da, norbere baitan eta beste batzuetan aurkitzen ditugun ezaugarriak kontuan hartuz edo identifikatuz, prozesu biografiko eta pertsonal jarraitua izanik (Galaz, 2011).

Vaillant (2010) ustez, irakasle-identitatea irakasleek beren lana bizitzeko duten modu subjektiboari dagokio, gogobetetze- eta asegabatasun-faktoreak kontuan hartuta. Gainera, autore honen arabera, esperientzia pertsonala ez ezik, irakasleak gizartean duen papera eta aintzatespena ere hartzen dira kontuan.

Day-k (2011) horri guztiari gehitzen dio irakaskuntzako nortasun profesionalak zuzenean lotuta daudela irakasten dituzten ikasgaiekin, ikasleekin dituzten harremanekin, eskolan duten paperarekin eta eskolatik kanpoko bizimoduarekin. Beraz, esan daiteke irakasle-identitatea ez dagoela

soilik norberaren definizioarekin eraikita, baizik eta irakasleak lan egiten duen profesional-taldearen ideia kolektiboek ere osatzen dutela (Martínez eta Villardón, 2014). Hau da, identitatea testuinguru jakin batzuei lotuta dago, eta, beraz, irakaslearen historiari eta haren ezaugarri sozialei buruzko banakako eraikuntza da, baina baita irakasleak praktikak egiten dituen testuinguruari lotutako eraikuntza kolektibo bat ere (Vaillant, 2010).

Irakasle-identitatearen beste alderdietako bat da ez dela atributu finko bat. Identitateak etenak dira eta bizitzan zehar garatzen dira, funtzioaren eta egoeraren arabera alda daitezkeelarik (Day, 2011; Marcelo eta Vaillant, 2018). Izan ere, Stronachek eta Colsek (2002) diote gaur egungo profesionalak noizbehinkako identitateen konplexu bat mobilizatzen duela, testuinguru aldakor batzuei erantzunez.

Izendatutakoaz gain, ezin da ahaztu irakaslearen nortasun profesionalean emozioak eta autokontzeptuak funtsezko eragina dutela. Kelchtermans-ek (1993; *apud* Day, 2011) adierazi du irakaskuntzaren identitatea elkarri lotutako bost alderdik osatzen dutela: autoirudiak, autoestimua, motibazioak, bere lanaren pertzepzioak eta etorkizuneko ikuspegiak. Emozioak irakaslearen irudi profesionala alda dezake eta, beraz, irakaslearen prestakuntzan hezkuntza emozionala lantzea beharrezkoa dela diote (Marcelo eta Vaillant, 2018).

Laburbilduz, esan daiteke irakaskuntza-identitatea eraikuntza jarraitua eta aldakorra dela, modu pertsonal eta kolektiboan gauzatzen dena, prozesuak gertatzen diren testuinguru sozial eta profesionalaren arabera, eta honako galdera hauei erantzuten saiatzen dena: zer naizen, nolakoa naizen, nolakoa izan nahi dudana, nola ikusten nauten, zer ezaugarri ditudan, zer egiten dakidan, zer egin behar dudana (Day, 2011; Marcelo eta Vaillant, 2018; Martínez eta Villardón, 2014; Vaillant, 2010).

2.5.1. Irakaskuntza-nortasunaren balioa

Aurreko guztia ikusita, ez dago zalantzarik irakasle-identitatea irakaslearen garapen sozial, profesional eta pertsonalaren zati nagusia dela. Irakasle bakoitzak egiten dituen irudikapen subjektiboek irakasle-lanbideari buruzko ideiak, sinesmenak, irudiak, funtzioak eta jarrerak eraikitzen eta modu kognitiboan antolatzen laguntzen dute (López, 2019; Sach, 2005).

Irakasleak bere jarduera profesionalari dagozkion ezagutzak eta gaitasunak izan behar ditu, baina bere irakasle-identitateak pisu handia izango du irakasle bihurtzeko prozesuan, Sutherlandek eta Markauskaitek (2012) dioten bezala. Irakasle ona izateko, beharrezkoa da irakaskuntza-nortasuna eraikitzeko etengabeko prozesua gauzatzea. Palmerrek (1998) adierazten duen moduan: Neure burua ezagutzen ez badut, ezin dut jakin nire ikasleak nortzuk diren, kristal ilun batean zehar ikusten ditut. Eta ezin ditudanean argi ikusi, ezin diet ondo irakatsi. Neure burua ezagutzen ez dudanean, ezin dut nire materia ezagutu; ez esanahi pertsonal eta bereganatuaren maila sakonenetan.

Irakasle izateak berekin dakar etengabeko berritze- eta hausnarketa-prozesu bat egitea eskolan egiten dituen esku-hartzei eta praktikei buruz, eta, horrela, ikasleei etengabe aldatzen ari den gizarte batean ikasten lagun diezaieke (López, 2019). Ondo irakastea edukiak jakitearen mende egoteaz gain, irakasleek beren nortasunak berrikusi behar dituztela ulertu behar dute, ikasleekin eta testuinguruarekin lotuta mantentzeko helburuarekin (Day, 2011).

Hala ere, gaur egun irakasleen identitate-krisi handia ikus daiteke, gertatzen diren gizarte- eta hezkuntza-krisien ondorioz (Day, 2011). Hasierako prestakuntzan agertzen da lehen identitate-krisia, eta, beraz, diziplina-fakultateek interes handiagoa erakutsi beharko lukete alderdi hori lantzeko, metodologia egokiak dituzten programen bidez (Martínez eta Villardón, 2014; Vaillant, 2010).

Horri dagokionez, irakaskuntza-identitatearen parte diren alderdi emozionalak eta kognitiboak ere kontuan hartu behar dira prestakuntza-proposamenak planteatzerakoan; izan ere, emozioek irakasleok ikasteko eta irakasteko moduari buruz garatzen dituzten sinesmenen zati oso garrantzitsua osatzen dute. Horri esker, bere nortasunaren garapenean eta indartzean aurrera egin ahal izango du (Marcelo, 2010).

2.6. DRAMATIZAZIOA: ROLE PLAYING-A EMOZIOAK LANTZEKO TRESNA GISA

Haur Hezkuntzan, haurrek adierazpide ugariak ezagutzeko lehen urratsak ematen dituzte, Malaguzziren 100 hizkuntzak sortuz (Aristizabal et al., 2014; Malaguzzi, 2005). Euskal Autonomia Erkidegoko Haur Hezkuntzako Curriculumak arautzen duen 237/2015 Dekretuak berak askotan nabarmentzen ditu haurren garapen integralean parte hartu behar duten hizkuntzak, hala nola gorputzekoa, musikala, artistikoa edo teknologikoa.

Dramatizazioa eta antzerkia tresna ezin hobeak izan daitezke hezkuntza-curriculumak ezartzen dituen gaitasunak lantzeko (Aristizabal et al., 2014). Dramatizazioaren bidez, bai haurrak bai helduak autonomia, komunikazioa, pentsamendu kritikoa eta sormena lantzeko aukera dute. Gainera, dramatizazioari esker, ideiak esploratzeko eta balioetan hezteko giro segurua sortzen da, gizarte-trebetasunak garatzearekin batera (Navarro, 2006).

Ez hori bakarrik, lan dramatikoaren bidez, Gardnerrek definitutako lau adimen praktikan jartzen dira: plastiko-musikala, hizkuntzalaritza literarioa, adimen motorra, dramatikoa eta soinu-musikala. Hortaz, ez dago zalantzarik irakaslearen eta ikaslearen adierazpen-gaitasunak hobetzen direla (Tesserras, 2017).

Hala ere, Haur Hezkuntzako etapan baliabide eta ezagutza gutxi dago jolasari eta adierazpen dramatikoari buruz. Zalantzarik gabe, ikasgeletan dramatizazioak duen presentzia urriak zerikusia du esparru horretan maisuek duten hasierako eta etengabeko prestakuntza faltarekin (Navarro, 2003).

Dramatizazioak, jolas dramatikoak edo adierazpen-estrategia dramatikoek elementu nagusiak izan beharko lukete Haur Hezkuntzako irakasleen prestakuntzan, ikaskuntza-giro berriak sortzeko duten gaitasunagatik (Aristizabal et al., 2014, o. 78). Zehazki, hezkuntza-sistema garaikideak, besteak beste, kulturarteko bitartekariak, hezkuntza-komunitate bateko animatzaileak eta kultura-gidariak diren irakasleak behar ditu. Irakasleak ikaskuntza-egoera esanguratsuak sortzeko, heterogeneotasuna kudeatzeko, praktikari buruz kritikoki hausnartzeko eta hezkuntzari gaur egungo gizartean dagokion tokiari buruz hausnartzeko gai izan behar dira (Tresserras, 2017, o. 70).

2.6.1. Dramatizazioaren esku-hartzeak irakaslegaien prestakuntzan

Gaur egun, irakasleen etengabeko prestakuntzan dramatizazioa eta baliabide artistikoak ezartzearen aldeko hainbat proposamen daude. Egile eta erakunde askok esparru horrekin lotutako proposamen metodologikoak eraiki eta inplementatu dituzte, besteak beste, jarraian aurkezten direnak.

Abad eta Velascok (2007) sortutako Dramatizazioa irakasgairako proposamen metodologikoa. Bi egile horiek proposamen metodologiko bat aurrera eramaten dute La Salle Unibertsitate Ikasketen Goi Mailako Ikastetxean. Bertan, Haur Hezkuntzako ikasleek Dramatizazioa irakasgaia eskura dezakete. Proposamen honen helburua ikasgaia eraldatzea eta jolas sinbolikoaren ezagutza eta ulermenera bideratzea da, proposamen dramatikoaren bidez (Abad eta Velasco, 2007).

Ez hori bakarrik, irakasleek ikaslearen pentsamenduak eta emozioak garatzen diren testuinguruak behatzea eta eraikitzea bilatzen dute, prozesuaren protagonista izanik. Etorkizuneko irakasleek proposamen honetan lantzen dituzten edukiak honako hauek dira: sinboloaren eraketa haurraren, jolas sinbolikoa, jolas sinbolikoaren bilakaera, jolas sinbolikoaren funtzioak garapen kognitiboan eta jolas sinbolikoa garapen afektiboan (Abad eta Velasco, 2007).

Isabel Bordak sortutako Dramatizazioa irakasgairako metodologia proposamena (2015). Autore honek Hezkuntza Zientzien Fakultateko Haur Hezkuntzako Graduan irakasten den Haur Dramatizazioa irakasgaiaren metodologia praktikoa eta teorikoa proposatzen du. Proposamen honetan egiten diren tailerretan modu pertsonalean eta kolektiboan lan egiten da, hiru “C” izenekoen metaforari jarraituz: gorputza, bihotza eta garuna (Borda, 2015).

Metodologia, gainera, parte-hartzailea da, eta tailer bakoitzeko ikasleek rol desberdinak esperimentatzeko aukera dute, guztia errespetutik eta konfiantzatik abiatuta. Beste faktore garrantzitsu bat da egoera lasaiak sortzen direla, iritzirik gabe eta emozio negatiborik gabe, hala nola beldurra edo antsietatea.

Tailerrak ataletan banatzen dira: Hasierako ariketetan erlaxazio-jarduerak egiten dira; Ondoren, entzutean eta begiradan oinarritutako jarduerak egiten dira, ikaslea zentratu dadin bilatuz; Ondoren, gorputz-adierazpeneko jarduerak egiten dira; Geroago, ahotsa erabiltzen duten komunikazio-jarduerak egiten dira; Azkenik, eguneroko bizitzako egoeren inprobisazioak egiten dira.

Vitoria-Gasteizko Hezkuntza eta Kirol Fakultateako *Adierazpena eta Komunikazioa Dramatizazioaren bidez* minorra. Vitoria-Gasteizko Hezkuntza eta Kirol Fakultatean, Haur Hezkuntzako Graduan, gaur egun aipamen hau eskaintzen da: Adierazpena eta komunikazioa haur-hezkuntzako dramatizazioaren bidez. Aipamen honen helburu nagusia ikasleen prestakuntza hobetzea eta lehen haurtzaroari zuzendutako proiektu dramatiko bat diseinatzeko eta aurkezteko prestatzea da. Aipamenaren bidez, etorkizuneko irakasleek esperientziatik eta emozioetatik abiatuta irakatsi eta ikasteko prozesuei heltzea bilatzen da (Aristizabal et al., 2014).

Aipamen honetan elkarri lotutako bost irakasgai eskaintzen dira: Adierazpen eta Komunikazio Trebetasuna, Gorputz Adierazpena, Hizkuntza Plastikoa eta Ikusizkoa, Dramatizazio adierazpenerako Informazio eta Komunikazio Teknologiak eta Musika Hizkuntza. Irakasgai horiei esker, ikasleek sormenaren, antzerkiaren eta dramatizazioaren garrantzian sakontzen dute (Tesserras, 2017).

2.7. INFORMAZIO ETA KOMUNIKAZIORAKO TEKNOLOGIAK IRAKASLEGAIEN PRESTAKUNTZA EMOZIONALEAN

Dramatizazioa ez da irakasleei eta ikasleei beren barne-mundua lantzen lagun diezaiekeen baliabide berritzaile bakarra. Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologiek (IKT) hezkuntza eraldatu dute, eta horiei esker irakasteko eta ikasteko metodologia, estrategia eta baliabide berri azaldu dira (Cabero-Almenara eta Martínez, 2019). Hori horrela izanik, IKTak ikasteko baliabide bideragarri bihurtzen dira; izan ere, ikasleak ikasteko motibatuta sentitzen dira, baliabideak aprobetxatzen dira, pertsonen arteko kontaktua errazten da, ikaskuntza autonomoa eskaintzen da eta informazioa erraz eskura daiteke (Fernández eta Tadeu, 2019).

Gainera, teknologia berri horien erabilera orokorra ikus daiteke eguneroko bizitzako hainbat alderditan. Ikasleen komunikatzeko moduari erreparatzea nahikoa da egiaztatzeko teknologia horiek gero eta gehiago integratzen direla egunerokoan, eta zuzenean eragiten dietela errealitatea ulertzeko,

bertan parte hartzeko eta haien nortasuna eraikitzeko moduei, besteak beste (LOMLOE, 2020; Robles-Meléndez, 2012). Are gehiago, ikerketen arabera, gazteek egunero eta etengabe erabiltzen dituzte IKTak sozializatzeko eta komunikatzeko orduan (Núñez-Gómez et al., 2012). Horregatik guztiagatik, nahiz eta arraroa izan, IKTek emozioak eta sentimenduak eragin ditzakete, besteak beste, irudiak bistaratzean edo edukiak irakurtzean. Gainera, eduki emozionalen lana errazagoa bihurtzen da, teknologiek horiek eduki emozionalak azaltzea eta ulertzea erraztu baitezakete (Salazar, 2018).

Ez hori bakarrik, baizik eta IKTak bitarteko egokiak izan daitezkeela edukiak lantzeko, ikasleek horiekiko sentitzen duten motibazioagatik eta interesagatik. Kontuan izan behar da gaur egungo gazteen belaunaldiak natibo digitalak direla, hau da, mundu teknologikoan murgilduta jaiotako eta hazi direla. Beraz, tresna digitalak eta teknologikoak erabiltzea erraza eta egunerokoa iruditzen zaie (Salazar, 2018).

Horren guztiaren ondorioz, prestakuntza-programak sortu dira, irakasleen eta ikasleen gaitasun digitala garatzeko. Hezkuntza-sistemak prestakuntza egokia duten irakasleak eskaini dituzten teknologia digitalei buruzko prestakuntza-programak bultzatu dira (LOMLOE, 2020). Ministerio de Educación y Formación Profesional-ak berak dekretatu du irakasleen gaitasun digitala egiaztatu ahal izango dela, unibertsitateaz kanpoko irakasleen %80k 2024rako egiaztapen hori lor dezaten (Ministerio de Educación y Formación Profesional, 2022). Zalantzarik gabe, egungo gizarteak maisu prestatuak behar ditu gizarte aldakor honek dituen erronkei erantzuteko. Horregatik, berebiziko garrantzia du adimen emozionalari eta teknologia berriei buruzko prestakuntza-programak eskaintzeak (Robles-Meléndez, 2012).

3. MARKO METODOLOGIKOA

Hurrengo atalean datuak biltzeko erabilitako ikerketa-metodologia zehaztuko da; zehazki, ikerketa honen helburuak, informazioa biltzeko aurrera eraman den diseinua, ikerketako parte-hartzaileen deskribapena eta lan zientifiko honen sorkuntzarako jarraitu den prozedura eskainiko zaizkio irakurleari.

3.1. IKERKETAREN HELBURUAK

Jarraian, helburu orokorra aurkezten da, ikerketaren helburu espezifikoekin batera.

Helburu orokorra

HO.1. Hezkuntza emozionalarekin zerikusia duten irakasle-eskolako ikasleen beharrak antzematea eta jarduteko proposamenak eraikitzea, ikasle horien ahotsen bidez, prozesu dialogiko eta parte-hartzaile bat erabiliz.

Helburu espezifikoak

HE.1. Ikasleen eta irakasleen egungo egoera ezagutzea, Hezkuntza Emozionalari buruz duten ezagutza-mailari dagokionez.

HE.2. Parte-hartzaileen esperientzien bidez ongizate emozionalaren kontzeptua ezagutzea, eta horri dagokionez dituzten beharrak eta gaitasunak antzematea.

HE.3. Ikasleek eta irakasleek Hezkuntza Emozionalari buruzko edukiak jasotzeko eta ekarpenak egiteko orduan aurkitzen dituzten oztopo edo zailtasun nagusiak aztertzea, eremu horretako lana erraztu duten alderdi posibleak adieraztearekin batera.

HE.4. Zailtasunak txikiagotzeko eta irakasleen beharrei erantzuteko jarduera-ildo batzuk proposatzea, irakasleen parte-hartzea eta garapen emozionaleko prozesua erraztuz eta bultzatuz.

3.2. DISEINUA

Izendatutako helburuak lortzeko, lan zientifiko honetan gauzatu den ikerketa kualitatiboa izan da. Oro har, metodologia kualitatiboa datu eta informazio deskribatzaileak sortzeko ikerketa da, hau da, parte-hartzaileen hitzak eta ahotsak azterlanaren xede bihurtzen dira (Castaño eta Quecedo, 2002). Ikerketa honen bidez, irakasleen prestakuntzan dagoen hezkuntza-errealitatea ulertu nahi da, parte-hartzaileen ikuspegitik eta haien inguruko alderdiei dagokienez. Are gehiago, Taylor eta Bogdan (2000) autoreek definitutako metodologia kualitatiboaren ezaugarri batzuk honako lan honetan ikus daitezke. Alde batetik, testuingurua eta parte-hartzaileak modu holistikoa ulertzen dira, ikuspegi guztiak baloratuta. Bestetik, ikerketa gauzatzeko erabili den kategorizazio sistema induktiboa eta deduktiboa da, eta datu subjektiboak lortu eta aztertu nahi dira.

Kasu zehatz honetan, talde fokalaren (focus group) teknika erabili da informazio kualitatiboa biltzeko tresna nagusi gisa. Talde fokala taldeko elkarrizketa gisa defini liteke, non ikertzailearen eta parte-hartzailearen arteko komunikazioa nabarmentzen den. Ikerketa kolektiboko metodo bat da, parte-hartzaileen esperientzien eta sinesmenen aniztasunean oinarritzen dena, denbora-tarte labur samarrean (Krueger, 2006; Martínez-Miguel, 1999).

Talde fokalak, ohiko elkarrizketekin alderatuta, askoz ere aberasgarriagoak izan daitezke; izan ere, hurbileko eta zuzeneko interakzioa eskaintzen dute parte-hartzaile guztien artean, eta giro eroso eta naturala sortzen dute, non ideiak arazorik gabe sortzen eta eztabaidatzen diren. Gainera, hainbat pertsonen presentzia aukera ematen du parte-hartzaileak identifikatuta sentitzeko, enpatizatze eta besteen ideiak beren esperientzia eta iritziekin osatzeko (Escobar eta Bonilla-Jiménez, 2017).

Horrez gain, moderatzailea funtsezko pertsona izan da informazioa biltzeko unean. Talde fokalean, elkarrizketatzailea elkarrizketan gertatzen den solasaldia zuzentzen, ekitatezko jarduera

sustatzen eta parte-hartzaile bakoitzak bere burua adierazteko aukera duela ziurtatzen duena da (Rodas eta Pacheco, 2020). Horrekin batera, landuko den gaiari buruz nolabaiteko ezagutza izateaz gain, moderatzaileak malgutasuna adierazi behar du, hots, elkarrizketan sortzen diren gaietan sakontzeko prest egon behar da. Azkenik, garrantzitsua da giro lasaia, segurua eta naturala sortzea parte-hartzaileentzat (Hamui-Sutton eta Varela-Ruiz, 2013).

Moderatzaileak elkarrizketa modu egokian zuzendu ahal izateko, beharrezkoa da elkarrizketa-gida bat izatea. Hau da, garrantzitsua da egin beharreko galderen kopurua, galdera motak eta taldeko elkarrizketa gauzatzeko beste ezaugarri batzuk argi eta garbi ezagutzea (Krueger eta Casey, 2000). Ikerketa honetan, literatura-berrikuspen bat egin ondoren, gaiari buruzko galdera garrantzitsuen zerrenda bat sortu zen, elkarrizketatzailearen lana errazteko (ikusi 1. Eranskina). Hala ere, garrantzitsua da gehitzea galdera horiek irekiak zirela eta erdi-bideratuta dagoen elkarrizketa bat sortzea bilatzen zutela.

Era berean, garrantzitsua da adieraztea talde fokala honako oinarrizko kategoria hauetako informazioa lortzera bideratuta egon dela:

KO.1. Hezkuntza emozionala eta konpetentzia emozionalaren inguruko ezagutza

KO.2. Hezkuntza emozionala eta konpetentzia emozionala lantzeko edo praktikara eramateko aukerak eta esperientziak

KO.3. Hezkuntza emozionala eta konpetentzia emozionalen inguruko trebakuntza edo formazioa

KO.4. Hobekuntza proposamenak

Lortutako datuen azterketa gauzatzeko, kategoria-sistema bat erabili zen. Kategorizazioa funtsezko mekanismotzat hartzen da ikerketa kualitatiboetan, horren bidez bildutako informazioa murrizten baita, kategoria edo dimentsio desberdinetan bereiziz (Mayring, 2015). Beraz, ikerketa honetan informazioa kategorien arabera sailkatzen da, datuak antzeko esanahiekin multzokatuz. Gainera, kasu honetan, kategorizazio mistoa egin da, hau da, kategorizazio deduktibo-induktiboa. Kategorizazio horren ezaugarria da bi metodoak erabiltzen direla datuak sailkatzeko prozesuan. Alde batetik, metodo deduktiboa jarraituz, erreferente teorikoak hartu dira kategoriak eta azpikategoriak sortzeko. Bestalde, metodo induktiboa jarraituz, kategoria eta azpikategoria batzuk elkarrizketan jasotako informazioaren analisiaren ondoren agertu dira (Chaves, 2005).

3.3. PARTE-HARTZAILEEN DESKRIBAPENA

Talde fokala tresnaren bidez egin den ikerketa bost pertsonak osatzen dute: hiru emakumek eta bi gizonek. Hainbat adinetako pertsonen ekarpenak kontuan hartzea erabaki da, baina 20 eta 30 urte bitarteko gazteen ahotsak dira nagusi.

Bilera honetan parte hartu duten pertsona guztiak Euskal Autonomia Erkidegoko hezkuntza-sistemaren parte dira, irakasle gisa edo etorkizuneko irakasle gisa. Beraz, horietako gehienek udalerriko eskoletan modu aktiboan lan egiteko eta parte hartzeko aukera izan dute. Era berean, parte-hartzaile bakoitzak hainbat ikasketa-maila ditu, guztiak hezkuntza-eremuarekin lotuta. Hezkuntza-sistemarekin harreman zuzena izatea izango litzateke ikerketa honetako parte-hartzaileak hautatzeko arrazoi nagusia. Zehazki, ikertu beharreko gaiari buruz duen ezagutza eta esperientzia hartu dira kontuan, adinarekin, sexuarekin eta egungo okupazioarekin batera (ikaslea edo irakaslea).

Zehazki, Haur Hezkuntzako Erdi Mailako ikasketak egin dituzten eta gaur egun unibertsitate-gradua egiten ari diren bi emakume ikasle ditugu Vitoria-Gasteizko Hezkuntza eta Kirol Fakultatean. Horiekin batera, gizon gazte bat dago, Lehen Hezkuntzan lizentziatua, Pedagogoa Terapeutikoaren aipamenarekin eta pedagogiako bigarren karrera bat egiteko zorian. Horrek aukera izan du ikasgela batean tutore gisa lan egiteko, eta gaur egun eskola batean aholkulari gisa ari da lanean. Unibertsitateko irakasle batek ere parte hartu du; kasu honetan, gizon gazte bat, Haur Hezkuntzan lizentziatua, psikodidaktikako masterra eta musika-ikasketak dituena. Gaur egun, Vitoria-Gasteizko Hezkuntza eta Kirol Fakultatean lan egiten du, musikaren didaktikari buruzko ezagutzak eskainiz. Azkenik, emakume parte-hartzailerik helduena daukagu, Haur Hezkuntzan eta psikomotrizitatean lizentziatua, eta 20 urte daramatza euskal ikastetxe publikoetan lanean. Garrantzitsua da gehitzea parte-hartzaile guztiak ikasleak izan direla Euskal Autonomia Erkidegoak eskaintzen dituen Hezkuntza fakultateetan. Hezkuntza formalarekin batera, horietako hiruk hezkuntza ez-formaleko jardueretan parte hartu dute, hots, aisialdiko monitore-lana nagusitu da. Informazioarekin eraikitako 2. Taulan argiago ikus daitezke izendatutako datu guztiak.

2.Taula. Parte-hartzaileen deskribapen taula

Parte-hartzaileak	Adina	Ikasketa mailak	Lan- esperientzia hezkuntza formalean
Parte-hartzaile 1 FG	57 urte	Haur Hezkuntza gradua Psikomotrizista	Bai
Parte-hartzaile 2 FG	29 urte	Haur Hezkuntza gradua Psikodidaktikako masterra Musikako-ikasketak Aisialdiko begirale titulua	Unibertsitatean soilik

Parte-hartzaile 3 FG	26 urte	Haur Hezkuntzako Goi Mailako Gradua Haur Hezkuntza graduaren 4. mailako ikaslea Aisialdiko begirale titulua	Ez
Parte-hartzaile 4 FG	24 urte	Lehen Hezkuntzako gradua Pedagogo Terapeutikoa Pedagogia graduaren ikaslea	Bai
Parte-hartzaile 5 FG	20 urte	Haur Hezkuntzako Goi Mailako Gradua Haur Hezkuntza graduaren 1. mailako ikaslea Aisialdiko begirale izateko ikasten	Ez

Oharra. Iturria: elaborazio propioa.

3.4. PROZEDURA ETA DATUEN AZTERKETA

Aurkezten den ikerketa hau gauzatzeko jarraitutako prozesua hainbat fasetan banatu da. Ikerketaren hasierako fasean honen diseinua aukeratu zen, ikerketa kualitatibo bat izango zela erabakiz. Hots, hezkuntza-eremuko egungo irakasleen eta etorkizuneko irakasleen ongizate emozionalari eta prestakuntza emozionalari buruzko datuak bilduko zituen ikerlan baten sorkuntza. Horretarako, literatura berrikusi zen, eta ezagutzaren arloari buruzko txostenak eta artikuluak aztertu ziren. Hala, adimen emozionalari eta hezkuntza emozionalari buruzko alderdi nagusiak identifikatu ziren. Ez hori bakarrik, informazioa biltzeko talde fokal bat aurrera eramatea erabaki zen.

Talde fokala gauzatu aurretik, literatura-berrikuspenetik abiatuta, elkarrizketa egiteko galdera-zerrenda (Ikusi 1. Eranskina) bat sortu zen. Geroago, talde fokal horretako parte-hartzaileak aukeratu ziren. Horretarako, ikertzaileak jada ezagutzen zituen pertsonekin harremanetan jartzea erabaki zen, haien ezagutzak, adina, sexua eta egungo lanbidea kontuan hartuta. Gidoia eta parte-hartzaileak zehaztu ondoren, talde fokala abian jarri zen. Bilera horrek ordubete eta 38 minutu iraun zuen (1 ordu 38'43''), eta *Webex* tresna digitalaren bidez gauzatu zen. Nagusiki, elkarrizketa online formatuan egitea erabaki zen, pertsonak ikerketan parte har zezaten errazteko. Hala, bada,

elkarrizketaren aurretik, parte-hartzaileei labur eskaini zitzairen aplikazioaren erabileraren inguruko informazioa, haien erosotasuna eta lasaitasuna ziurtatzeko. Gainera, eztabaida-dinamikari ekin baino lehen, topaketaren asmoa azaldu zitzairen, emaitzak aztertzerakoan haien anonimotasuna errespetatuko zela eta saioa grabatu ahal izateko baimena eskatzearekin batera.

Talde fokala gauzatu ondoren, datuak aztertzeko prozedurari ekin zitzaion. Hasieran, elkarrizketaren transkripzioa egin zen (Ikusi 2. Eranskina), eta parte-hartzaile bakoitzari izen berri bat eman zitzaion, anonimotasuna ziurtatzeko (Parte-hartzaile 1 FG, Parte-hartzaile 2 FG, Parte-hartzaile 3 FG...). Transkripzio horretan, parte-hartzaileek egindako ekarpenak aztertu ziren. Egindako azterketaren ezaugarria da kategoria-sistematizazioko prozesu bat dela, eta lortutako erantzunak lau dimentsiotan banatu ziren nagusiki (Ikusi 3. Eranskina). Hala ere, geroago, dimentsio berriak agertu ziren informazioa analizatzeko orduan (Ikusi, 4. Eranskinak). Horrela, bada, kategorizazio-koadro batzuk egin ziren, non parte-hartzaileen ekarpen bakoitza agertzen den, ideia komunak eta ideia pertsonalak identifikatuz (Ikusi 5. Eranskina).

4. EMAITZAK

Hurrengo atal honen helburua gauzatutako elkarrizketaren bitartez lortutako informazioa sakonago jasotzea da, lehen aipatutako kategorizazio-sistemari jarraituz. Izan ere, parte-hartzaileek badakite zer baliotsua den iritziak eta esperientzia pertsonalak beste ikaskide batzuekin partekatzea, horrek entzunak eta ulertuak sentitzera eramaten baititu: *“Hemen gauza asko gaude esaten eta ikusten dut oso desberdinak dira. Baina denak dira garrantzitsuak eta beharrezkoak dira. Azkenean, oso garrantzitsua da irakasleen artean komunikatzea eta elkar ulertzea.”* (Parte-hartzaile 1 FG). Gauzak horrela izanda, beren istorioak eta bizipenak ikerketa honetarako partekatzea erabaki dute.

Hezkuntza emozionala/konpetentzia emozionalen inguruko ezagutzari dagokionez, parte hartu dutenek argi dute hezkuntza emozionalak gero eta garrantzi handiagoa duela hezkuntzaren eremuan, duela urte batzuk baino. *“Hasieran ez zen lanketarik egiten, gaur egun planteatzen da. Emozioak zentralizatzen hasi dira, garrantzia ematen hasi zaio.”* (Parte-hartzaile 2 FG). Hori ez ezik, azpimarratu egiten dute beharrezkoa dela emozioak ikasgelan lantzea eta emozio horiek hezkuntza-prozesuen ardatz bihurtzea. *“Da mundu bat, behar beharrezkoa eta orain hasi gara denok pixka begiratzen.”* (Parte-hartzaile 1 FG).

Gainera, islatzen da parte-hartzaile guztiek noizbait entzun eta landu dutela hezkuntza emozionalaren kontzeptua, hasierako momentutik emozioekin eta sentimenduekin lotuera sortuz. Hala ere, erantzunetan ongizate indibidualaren eta kolektiboaren garrantzia ikus daiteke, emozio propioak eta besteenak ezagutzearekin batera. *“Niri lehenengoko hitza sentitze izango litzateke, introspektzioa*

ere, norberaren burua ezagutzea. Beharrezkoa da hori. Eta kontziente izatea.” (Parte-hartzaile 1 FG).
“Nik hori entzutean ba pentsatzen du sentimentuetan, segurtasuna, babesa eman behar dela. Babesa ematea emozioei eta pertsona ere etortzen zait burura, ba pertsona izatea.” (Parte-hartzaile 3 FG).
“Nik esango nuke ongizatea (...) sentimenduak eta emozioak ere. Autoezagutza eta besteen ezagutza.”(Parte-hartzaile 4 FG)

Parte-hartzaileek argi esaten duten bezala, Hezkuntza Emozionala ez da ikasleak bakarrik landu behar duen zerbait, baizik eta irakasleei beraiei eskatzen zaie emozionalki gai izatea esparru profesionalean eta pertsonalean. Hori gertatzen da emozioak bizitzetan oinarri direlako. *“(…)Nire ustez emozioak hain oinarrizkoak dira eta garrantzitsuak, hor lan handia dago eta norberaren buruari begiratzea eta zentratzea da garrantzitsua.”* (Parte-hartzaile 1 FG).

Gaitasun emozionalei dagokienez, antzeko ideiak erantsi dira, bi gaitasun irakasle funtzioak ikasgelan behar bezala betetzeko orduan nagusi izanda: autokudeaketa (autokontrola) eta pertzepzio emozionala.

Nik aipatuko nuke konpetente izatea emozionalki, nik dakidanez, izaten da ba identifikazio egiteko gai izatea, emozioak identifikatzeko gai. Bai besteengan, irakasle bezala, ikasleengan eta bai gure buruarengan. Ez hori bakarrik baizik eta baita ere gai izatea autoerregulatzeko eta besteak erregulatzeko laguntzeko (Parte-hartzaile 4 FG).

Parte-hartzaileek beren esperientzien eta aukeren inguruko ideiak ere gehitu dituzte **hezkuntza emozionala eta konpetentzia emozionala lantzeko orduan**. Dударik gabe, ikaskuntza emozionalako prozesuak gauzatu behar dira eskolan, eta horietan irakaslea da jarraitu beharreko gida eta adibidea. Hala ere, irakaslearentzat ez da beti erraza izaten egoera gatazkatsuak, jokabide disruptiboak eta ikasleek egunez egun azaltzen dituzten emozioen nahasketa kudeatzea eta ebatzea. Horrela adierazi dute parte-hartzaileek haien esperientzia pertsonaletan oinarrituz. *“Nik daukat mutiko bat, benetan zaila dela. Goizero hartzen dut kotxea eta esaten diot nire buruari: “Venga Izas, suave, zuk ahal duzula”. Baina azkenean norberak nola dagoen eta beste mila gauza, oso kontzientea zara txarto zaudenean egiten umearekin.”* (Parte-hartzaile 1 FG). *“Justu ni ordezkatzeko nago bajaran dagoen bat, ezin zuela gehiago taldearekin. Ezin zuen gehiago. Bera bazeukan bere motxila eta hori badakigu bakoitza bere egoera duela baina taldeak, eta hori da beste kontu bat, zer errealitate dugun geletan.”* (Parte-hartzaile 5 FG).

Egoera horietan, irakasleak ez daki nola kudeatu ikaslearen emozioak, eskoletan ez ezik, lanbide-prestakuntzetan ere gertatzen dira horrelako egoerak, non unibertsitateko irakasleek ez baitute

baliabiderik ikasleei laguntzeko. Elkarrizketa honetan parte hartu duen unibertsitateko irakasleak horrela adierazi du.

Gainera irakaslearen ikuspegitik zaila egiten zaigu ikasle batek ondo ez dagoenean, ez da erraza izaten joatea eta galdetzea a ver ondo dagoen. Baina niretzako behintzat ez da nahikoa galdetzearekin, ikasleak eza du bere arazoak konponduko galdera simple batekin ezta? Ez dakit, zaila da egoera ikasle eta irakasle bezala (Parte-hartzaile 4 FG).

Aldi berean, elkarrizketatuek adierazi dute askotan beste irakasle batzuen laguntza eta talde-lana behar izan dutela, gatazketarako konponbide egokiak lortzeko. Ez dago zalantzarik irakasle-taldearen arteko komunikazio eta koordinazio ona beharrezkoa dela. *“Justo orain, beste aholkularia, egon da bideratzen arazo bat bi mutikoen artean, ze elkar jo ziren futbol partido batean. Eta egon ginen pentsatzen a ver zer egin egoerarekin (...) egoeraren benetako larritasunarekin.”* (Parte-hartzaile 5 FG).

Hala ere, askotan prestakuntza falta handia izaten da, eta irakasleak berak galduta aurkitzen dira. Elkarrizketa honetan argi ikusi ahal da irakasleak motibatuta daudela ikasteko modu berriak arakatzeko, baina behar diren baliabide eta laguntzarik gabe autodidakta moduan prestatzera behartuta daude. *“Partzuegoan egon nintzenean lanean nik ikusten nuen irakasleek askotan nahi zutela ikasi eta ulertu umeari, baita gauza berrietan sakondu. Umeari laguntzeko, irakasleak askotan gaude galduta eta mugitu behar gara gure burua ezagutzeko eta baliabideak lortzeko.”* (Parte-hartzaile 1 FG).

Aldi berean, argi izan behar da eskola ez dela irakasleak eta ikasleak beren emozioak lantzen dituzten leku bakarra. Talde foacalan adierazi egin den bezala, inguratzen gaituen **testuingurua** funtsezko faktorea da kognitiboki, fisikoki eta emozionalki garatzeko. Hau da, eguneroko gertakariak emozio negatiboak eta positiboak eragiten dituzte. *“Ba zu ez zaude berdin, altxatzen bazara ohetik eta bapatean zure bikotearekin haserretzen zara, ezin duzu parking aurkitu, diru asko kobratu dizute ura erosi duzunean, euria eta hanka bustitak...eta jarri zara umearen aurrean. Zuk hor, zure emozioak hor daude.”* (Parte-hartzaile 1 FG).

Inguruneak emozio positiboak edo negatiboak sortzera eraman daiteke, baina, horrez gain, norberaren **nortasuna** ere funtsezko faktorea izango da sentimenduak kudeatzeko eta adierazteko orduan. Kontuan izan behar da pertsona bakoitzak bere ezaugarriak eta jokabideak dituela, eta horiek egunez egun erabakiak hartzera eramaten duela. *“Nik uste dut gauza guztiak ezin direla ikasi, gauzak batzuk bakoitzak berea ditu... Zuk hitz egin dezakezu ehun eta berrehun formakuntza orduak baina zurekin ez badoa zuk ez duzu berezko gaitasun bat edo jarrera bat, ez du balio.”* (Parte-hartzaile 5 FG).

Hezkuntza emozionala eta kompetentzia emozionalen inguruko trebakuntza edo formazioaren inguruan, beren esperientzia pertsonalak ezagututa, esan daiteke parte-hartzaile gehienek ezin izan dutela beren ongizate emozionala lantzen duten prestakuntzarik jaso. *“Baina bai pentsatzen dut hezkuntza formalean, bai goi maila eta lehenengo mailan unibertsitatea, ez dut ikusten lanketa hori eta adibidez hezkuntza ez formalean bai ikusten dut asko.”* (Parte-hartzaile 3 FG)

Bi parte-hartzaile ikasleek, batez ere, unibertsitate-graduako prestakuntza falta azpimarratzen dute, eta landutako edukiak batez ere teorikoak direla gehitzen dute.

Nik sentitu dut urte hauetan eduki interesgarri asko lantzen direla, eta, a ver , oso garrantzitsuak azkenean irakasle izateko, baina batez ere teorikoak: historia, matematikak... Oso ondo dago hori, baina ez dago gure emozioetan zuzenean zentratzen den apartaturik, guran pertsona gisa, bizi dugun guztia kudeatzeko moduan (Parte-hartzaile 2 FG).

Hala ere, haiek ere gaineratu dute hori gertatzen dela edukiak lantzeko denborarik ez dagoelako. Hots, unibertsitate-ikastaroetarako planteatutako denboralizazioak ez du aukerarik ematen emozioen inguruko edukiak gehitzeko. *“Nire kasuan, ikusi dudanaren arabera, oraindik emozioak ez daude sisteman sartuta. Denboralizazioa dela eta.(...) Ordun non sartzen da, non dago lekua, benetako esku hartze bat egiteko denbora, zure emozioak lantzeko.”* (Parte-hartzaile 2 FG).

Aurretik aipatutako guztia aztertuta, parte-hartzaileen ahotsen bidez hauteman daiteke etorkizuneko irakasleen ikasgeletan prestakuntza-premia dagoela. Are gehiago, behar horiei erantzuten ez bazaie, oztopo bihurtzen dira lan-bizitza hurbilean. *“Baina aldi berean aukera eman behar digute ezta? Askotan gogoekin bakarrik ezin dugu zerbait egin. Erreferenteak behar ditugu, baliabideak eta aukerak. Metodologia dena emozioei buruz nik bakarrik aurkitu behar nuen.”* (Parte-hartzaile 1 FG). *“Momentu horretan esan nuen agian hau irakasle izateko etorkizun batean landu egin behar da, ze azkenean ere bai irakasle bezala ere pertsonak gara eta sentimenduak daukagu. Nire ustez bai hori landu behar da.”* (Parte-hartzaile 3 FG).

Aurrekoarekin batera, azterlan honetan parte hartu dutenen ahotsen bidez, **hobetzeko eta jarduteko hainbat proposamen** jaso dira, gaur egungo prestakuntza-erakundeetan ematen den hezkuntza emozionalari buruzko prestakuntzari dagokionez. Proposamen horiek gaitasun emozionalen lanketan, baliabide material eta funtzionalen presentzian eta prestakuntza-erakundeetan profesionalen premian oinarritzen dira bereziki.

Gaitasun emozionalen lanketari buruz hitz egiten hasten bada, esan daiteke parte-hartzaileek interes berezia dutela erregulazio emozionalarekiko eta kontzientzia emozionalarekiko.

Ikasi behar dugu identifikatzea eta bestearen aurrean jartzea. Pazientzia gutxiago izango duzu, ikasiko dituzu mila gauza, baina aurretik zure burua kontrolatu, zure burua nola dagoen jakin. Hain da importantea eta badakizu batzuen aurrean nola salto egiten duzun eta da hori, etxerako lanak egitea eta formazio asko (Parte-hartzaile 1 FG).

Bakoitzak landu behar dituen baliabide eta gaitasun pertsonalez gain, ikerketan hezkuntza-sistemak eta haren edozein erakundek funtzionatzea eragiten duten baliabide funtzionaletako batzuk ere izendatu dira. Denbora, prestakuntza edo dirua dira parte-hartzaileek elkarriketan gehien aipatzen dituzten baliabide funtzionaletako batzuk, hiru faktore horiek beharrezkoak baitira edozein prestakuntza gauzatzeko. Hala ere, prestakuntza emozionalari dagokionez, parte-hartzaileek azpimarratu dute gaur egun prestakuntza-erakundeetan ez dagoela baliabide funtzional nahikorik.

Ba nik azpimarratzea berriro hori nire ustez behar direla profesional gehiago(...) nik ere eskertuko nuke hemen unibertsitatean. Batzuetan talde lanak egiten dira, gatazkak sortzen dira, ez dakigu nola esku hartu... baita ere lagungarri litzaidake norbaitek galdetzeko eta entzuteko a ver berak nola jokatu zuten (Parte-hartzaile 4 FG).

Baliabide funtzionalak ez dira parte-hartzaileek izendatu dituzten elementu bakarrak; aitzitik, baliabide materialak eskuratzeko beharra eta garrantzia azpimarratu da. *“Niri gustatuko litzaidake, lehen mailako ikasle bezala, hastean lan emozionalari denbora bat eskaintzea, no se ematea liburu bat, hitzaldi bat, banakako eta taldeko jarduerak... hasieratik emozionalki prestatuko gaituzten tresnak.”* (Parte-hartzaile 3 FG).

Baliabide materialak askotarikoak dira, baina ikerketa honetako parte-hartzaileek garrantzi berezia eman diote **Komunikazioaren eta Informazioaren Teknologien** erabilerari, gero eta presentzia handiagoa baitute ikasgeletan. Parte-hartzaileen artean pentsamendu komuna dagoela ikus daiteke, nahiz eta batzuen artean belaunaldien arteko aldeak egon. *“Ba, nire ikuspuntutik, taldeko zaharrena naizela ematen du (barreak)... teknologia berriak oso ondo daude (...) ikasten duzunean eta irakasten dizutenean, oso garrantzitsua dela erabiltzen laguntzea, mundu berri bat ikusten duzu.”* (Parte-hartzaile 1 FG).

Oro har, parte-hartzaileek uste dute teknologia berriak ezinbestekoak direla irakasleak prestatzeko, ematen den hezkuntzaren kalitatea hobetu baitezakete. *“Erabat, niri, batez ere ikasleekin eta gainerako irakasleekin komunikatzeko edo eskoletan familiekin komunikatzeko, asko errazten dizu dena. Gainera, milaka aplikazio daude, eta ez dakizu nondik hasi ere.”* (Parte-hartzaile 4 FG). Hori ez ezik, hezkuntzako profesionalen arteko komunikazioa eta lankidetzaren errazten dute, prestakuntza-aukera

berriak ematen dituzte eta ikasgelan tresna teknologikoak erabiltzea ahalbidetzen dute.“ *Niri asko lagundu didate informazioa bilatzen, gai jakin bati buruz ez nekienean, berehala aurkitzen dituzu baliabide eta ideia berriak, en un click... niretzat, horrekin jaio ez naizela es una pasada.*” (Parte-hartzaile 1 FG).

Horretaz gain, ikus daiteke parte-hartzaile gehienek, bereziki gazteenek, etengabe erabiltzen dituztela sare sozialak. Parte-hartzaile horiek erreferentzia positiboak eskaini dituzte sare sozialak eguneroko bizitzan erabiltzeari buruz, eta argudiatu dute sare horiek hezkuntza-baliabideak eta -materialak partekatzeke, talde-lana eta elkarlana sustatzeko, denbora errealean komunikatzeko eta ikaskuntza-komunitateak sortzeko erabil daitezkeela. “*Sare sozialek ere asko lagutzen digute, azkenean ideia eta pentsamenduak partekatzen ditugu, jende gaztea behintzat. Gaur egun konektatu egiten gaitu eta identifikatuta eta entzunda sentiarazten gaitu. Hala sentitzen dut nik behintzat.*” (Parte-hartzaile 3 FG). “*Sare sozialen bidez egungo hezkuntza nahiko kritikatzeko duen neska da, eta, umorea erabiliz, egia handiak esaten ditu. Ondo dago, askotan irakurtzen dudalako eta identifikatuta sentitzen naizelako eta pentsatzen dut: bale ez naiz irakaskuntzan horrela sentitzen den bakarra.*” (Parte-hartzaile 5 FG).

Azkenik, parte-hartzaileek beste baliabide bat gehitzen dute, horietako asko identifikatuta senti daitezke: **hizkuntza artistikoak**. “*Musika, adibidez, diziplina ezin hobea da emozioak eta sentimenduak lantzeko. Musikak mugitzen gaitu, ezta? entzuten dugunean sentitzen dugu.*” (Parte-hartzaile 4 FG).

Ikerketan parte hartu zutenen artean, artea bere forma guztietan erabiltzen duten hainbat pertsona ditugu, irakaskuntza-ikaskuntza egoerak sortzeko baliabide gisa. Beraz, argi eta garbi ikus daiteke diziplina horiek balio handia dutela beren bizitzan eta prestakuntzan, batez ere ongizate emozionalean.

Dramatizazio-minorrean ikusi ahal izan dut antzerkiak eta arteek, orokorrean, asko lagun diezaguketela gure barrua lantzen eta sentitzen duguna keinuen eta soinuen bidez eta, oro har, gure gorputza azaleratzen. Oso modu ona iruditzen zait elkar ezagutzeko eta egia adierazteko eta komunikatzeko moduak ezagutzeko. Gainera, ondo pasatzen duzu eta hori da garrantzitsua (Parte-hartzaile 2 FG).

Lortutako emaitzetatik gehitu daiteke hizkuntza artistikoek, hala nola musikak, dantzak, antzerkiak, ikusizko arteek eta literaturak, hainbat onura izan ditzaketela hezkuntzan. Onura horietako batzuen artean daude kontzientzia emozionala hobetzea, empatia eta ulermena sustatzea, eta ongizate emozionalean laguntzea, ez haurtzaroan bakarrik, baizik eta bizitza osoan ere. “*Noski, gure ikasleei edo haurrei erreparatu besterik ez dago. Haien gozatu egiten dute sortzen eta jardueran artistikoetan parte*

hartzen, eta beren mundu emozionala islatzen dute. Beraz, guk ere erabil ditzakegu eta modu berean lagunduko digute.” (Parte-hartzaile 5 FG).

5. ONDORIOAK

5.1. PARTE-HARTZAILEEN AHOTSEN BIDEZ ATERATAKO ONDORIOAK

Lortutako emaitzak aztertu ondoren, hainbat ondorio atera daitezke ikerketa honetako parte-hartzaileen ahotsetatik abiatuta. Emaitzek erakusten dutenez, egungo hezkuntza-sistemako irakasleek eta etorkizuneko irakasleek hezkuntza emozionala baloratzen dute, eta beharrezkotzat jotzen dute hezkuntza emozionalaren presentzia irakasleen prestakuntzan. Bisquerra (2009) ikerlariaren ideiek askotan babesten dute eduki emozionalak irakasleen prestakuntza-programetan agertzea, modu jarraituan eta planifikatuan.

Ikerketa honetako parte-hartzaileek argi utzi dute emozioak funtsezko faktoreak direla irakaslearen bizitzan, emozioak ikasgelako egunerokotasunaren parte baitira. Egiaztatu ahal izan denez, ikasgeletan ikasleen eta irakasleen ehunka emozio eta pentsamendu elkartzen dira egunero, eta egoera positiboak eta negatiboak sortzen dira (Day, 2011). Parte-hartzaile horiek bezala, irakasleak gelako egoera emozionalak kudeatzeko eta horiei erantzuteko arduradun nagusia sentitzen dira. Horretarako, beharrezkoa da irakasleek beren adimen emozionala lantzea, hori baita hezkuntza-prozesu gehien oinarria (Bisquerra, 2009).

Lortutako ekarpenak kontuan hartuta, elkarriketatuentzat adimen emozionalaren barruko gaitasun garrantzitsuenak emozioak identifikatzea eta kudeatzea direla esan daiteke. Itxuraz, bi gaitasun horiek jotzen dira garrantzitsuentzat irakasle gisa jarduteko orduan eta, oro har, haurtzaroarekin harremana eta kontaktua izatean. Zalantzarik gabe, pazientzia irakaskuntzaren funtsezko ezaugarrietako bat da, eta, aldi berean, garatzeko ezaugarri pertsonal konplexuena. Irakasle garen aldetik, izena eman behar diegu gure emozioei, eta emozio horiek kudeatzen lagunduko diguten baliabideak eta teknikak aurkitu behar ditugu (Bisquerra eta García, 2017).

Hala ere, nabarmendu daiteke ikerketako parte-hartzaileak, bereziki ikasleak, ez direla gai sentitzen ikasgelan emozioak kudeatzeko arduradun gisa duten eginkizuna betetzeko. Ikus daitekeenez, irakasleek eta ikasleek beldurrak eta segurtasunik ezak dituzte txikientzat eredu bihurtzeko orduan, ez baitira beren emozioak kudeatzeko eta identifikatzeko gai sentitzen. Ezagutza eta gaitasun emozional falta horrek areagotu egiten du etorkizunean eta gaur egun irakasle direnen autoestimu txikia eta motibazio falta izateko aukera (Marcelo, 2010). Lortutako datu horiek bat datoz Lópezekin (2019), gero eta irakasle gehiagok irakaskuntza-nortasun amaitu gabea sentitzen dutelako ideian. Aldi berean, ondoriozta daiteke prestakuntza emozionalik eza dela amaitu gabeko

irakaskuntza-identitate horiek sortzen dituzten arrazoi nagusietako bat, eta, zenbait kasutan, identitate profesional negatiboak (Marcelo eta Vaillant, 2018).

Adierazitako guztiarekin batera, egiazta daiteke hezkuntza eremuko unibertsitate-gradueta ez dagoela prestakuntza-aukerarik. Ikusi dugunez, gaur egun ikasleari zuzendutako ehunka programa dauden arren (Abad eta Velasco, 2007; Borda, 2015; GROPE, 2023; Vitoria-Gasteizko Hezkuntza eta Kirol Fakultatea, 2023), irakaskuntzako arduradunek aukera eskasak dituzte arlo hau lantzeko (Bisquerra, 2009). Elkarrizketan parte hartu zutenek bizitako esperientziak erakusten dute irakasleei zuzendutako eduki emozionalen gabezia handia dagoela, eta horrek eragina duela haien ongizate emozionalean eta, beraz, ikasgeletan betetzen duten funtzioan. Dударik gabe, eduki emozionalen falta hori da irakasle-eskolako ikasleek gaitasun sozioemozionalak irakasleen lanbideak eskatzen duena baino gutxiago garatuta izateko arrazoi nagusia (Herrán et al., 2014).

Hori ez ezik, gaur egungo eta etorkizuneko irakasleek gaitasun sozioemozionaletan prestatzeko interes aparta dutela ere ikus daiteke. Irakasleek gaiarekiko motibazioa eta jakin-mina erakusten dute, irakaskuntza-ikaskuntza prozesuak gauzatzeko funtsezko faktoreak. Baina behar diren baliabide funtzional eta materialik gabe, interes hori ez da benetako ezagutza bihurtzen. Elkarrizketan parte hartu zutenetako batek dioen bezala, irakasleek *“Erreferenteak behar ditugu, baliabideak eta aukerak”* (Parte-hartzaile 1 FG). Beraz, beharbada, edukiak egokitzetik eta unibertsitateko ikasgeletan horiei eskaintzen zaien denboratik hasi beharko litzateke aldaketa. Kontuan hartzen badugu emozioak gure egunerokotasunaren parte direla, ulertezina da ikaskuntza-espazioetan emozioei denbora ez eskaintzea. Unibertsitate-ikastaroen denboralizazioa egokitu egin behar da eduki emozionalen presentzia ziurtatzeko eta etorkizuneko irakasleen ongizate emozionala hobetzeko aukerak eskaintzeko.

Ikerketa honen emaitzek adierazten dutenez, baliabide funtzionalez gain, baliabide materialak ere beharrezkoak dira eduki emozionalak lantzeko. Argi izan behar dugu, parte-hartzaileek ondo adierazten duten bezala, material fisiko egokirik gabeko prestakuntza bat hutsik sentitzen dela eta zentzua galtzen duela. Dugarik gabe, giza baliabide onak izatea bezain garrantzitsua da hezkuntza zentroan irakatsi eta ikasteko prozesua erraztuko duten azpiegitura pedagogiko zein didaktiko materiala izatea. Kontuan izan behar da edozein ikastetxetako baliabide materialek ugariak eta askotarikoak izan behar direla, komunitateko parte-hartzaileen erabilera eta ezarritako helburu didaktikoak betetzea erraz dezaten.

Baliabide artistikoak implementatzea ideia egokia izan daiteke emozioak lantzeko orduan. Artea, bere forma guztietan, tresna egokia da gure emozioen adierazpena lantzeko eta gure barne-mundua esploratzeko (Tesserras, 2017). Emaitzetan ikusi ahal izan dugunez, parte-hartzaile

askok harreman zuzena izan dute hizkera artistikoekin irakasle gisa trebatu direnean. Haien ekarpenak kontuan hartuta, ondoriozta dezakegu arteak, musikak edo antzerkiak bezala, beren adierazpen-gaitasunak lantzen eta emozioak azaleratzen lagundu dietela, eta, horrela, beren ongizate emozionala hobetu dela. Hala ere, ikasle guztiek ez dute baliabide artistikoak eskuratzeko aukerarik beren lanbide-heziketan, kasu askotan eduki horiek aukerakoak baitira (Navarro, 2003). Horregatik, arteak edukien lanean diziplinarteko moduan sartzea oso positiboa izan daiteke etorkizuneko irakasleentzat. Parte-hartzaileetako batek esan duen bezala *“Gure ikasleei edo haurrei erreparatu besterik ez dago. Haien gozatu egiten dute sortzen eta jarduera artistikoetan parte hartzen, eta beren mundu emozionala islatzen dute. Beraz, guk ere erabil ditzakegu eta modu berean lagunduko digute.”* (Parte-hartzaile 5 FG).

Hala ere, lanbide-heziketan emozioak lantzea zaildu egiten da, emozioak bigarren mailan daudela kontuan hartzen badugu. Parte-hartzaileek argi utzi dute gizarte frenetiko batean bizi garela, non denbora oso ondasun preziatua den. Hori horrela izanik, gure ongizateari denbora gutxi eskaintzeko joera dugu. Gaur egun, gazteek batez ere, ez dute beren nortasuna lantzeko astirik, ezta motibaziorik ere. Kontuan izan behar dugu, ikerketako parte-hartzaileek esaten duten bezala, prestakuntza presentzialek ez diotela malgutasunik eskaintzen gizabanako bakoitzari. Hau da, pertsona bakoitzak bere errutina eta ordutegiak ditu, eta horrek zaildu egiten du ikasle eta irakasle askok parte hartzea erakundeek planteatzen dituzten jardueretan eta prestakuntzan.

Hori horrela izanik, irakasleen ongizatea hobetzeko baliabide digitalak ezartzea prozesu interesgarria izan daiteke. Teknologia berriak gero eta gehiago gure errutinaren parte dira, eta gaur egun erabat normalizatuta dago horien erabilera (LOMLOE, 2020; Robles-Meléndez, 2012). Horregatik, irakasleen bizi-kalitatea hobetzeko horiek erabiltzea ideia egokia izan daiteke. Bereziki egungo ikasleentzat, belaunaldi digitalean bertan jaio baitira (Salazar, 2018). Gazte horientzat, ikerketako parte-hartzaile gazteenetan ikus daitekeenez, gailu mugikorren eta tresna digitalen erabilera positiboa da, eta nabarmen aberasten du haien bizitza. Oro har, mundu digitalak parte hartzeko eta komunikatzeko aukera ugari eskaintzen ditu, eta, hala, irakasleek edukien lanketa autonomoa gauzatu dezakete.

Gainera, hezkuntza emozionala ezagutza-gai ukiezina da, hau da, zaila da haren edukia azaltzea eta ulertzea (Salazar, 2018). Hori horrela izanik, tresna digital horiek emozioak bezalako gaiak lantzeko aukera ematen digute, gure pentsamenduei eta emozioei forma eta esanahia eman diezaiekutelako.

Oro har, funtsezkoa da etorkizuneko irakasleak prestatzen dituzten erakundeek jarduera-proposamenak egitea, ikasleen ahotsak kontuan hartuta. Horren ondorioz, gure

hezkuntza-esku-hartzeak askoz ikuspegi integralagoa hartzen du, kalitatezkoa da eta zentzua ematen dio gure zereginari. Jarraian, parte-hartzaileen ahotsetan eta lan honen ikerketetan oinarritutako jarduera-proposamena azaltzen da.

5.2. PROPOSAMENA: “BIHOTZ-ZAINTZA” BALIABIDE DIGITALA

Kontuan hartuta irakasleen hasierako prestakuntza integrala izan behar dela eta, beraz, emozioen gaiari buruzko ikaskuntza ekarri behar duela, hurrengo atalean Hezkuntza Emozionalari buruzko tresna digital bat proposatzen da. Zehazki, etorkizuneko eta egungo irakasleei baliabide digital bat eman nahi zaie, beharrezkoa den guztietan doan eskuratu ahal izateko, haien ongizate emozionala bermatzeko.

Horretarako, elkarrizketatutako pertsonen ideiak eta gauzatutako errebisio bibliografikoa hartu dira erreferentziatzat. Hots, testuinguruaren hasierako analisiaren bidez lortutako emaitzen arabera baliabide digitalean landutako edukietako batzuk proposatzen dira. Horrenbestez, lortutako emaitzek aukera ematen digute jakiteko zer gaitasun emozional diren lehentasunezkoak esku hartzeko programan eta zein diren irakasleen beharrak. Garrantzitsua da gehitzea baliabide hori eraldatu egin daitekeela, hura gauzatzen den testuinguruaren arabera. Beharrezkotzat jotzen bada, beste eremu batzuekin erlazionatu ahal izango da eta edukietan zabaldu. Are gehiago, baliabide digital hori unibertsitatearen webgunean gehitzea proposatzen da, ikasle guztiek zuzeneko sarbidea izan dezaten bertara.

“Bihotz-zaintza” baliabide digital horren bidez, irakasleak bere ongizate emozionalera bideratutako informazioa eta baliabideak jaso ahal izatea bilatzen da. Baliabide eta eduki horiek, zehazki, arte-hizkuntzekin lotu dira, lanketa emozionalean onura asko dituen eremua. Horrekin batera, elkarrizketatutako pertsonen ahotsak eta haien beharrak kontuan hartuta, hiru eduki-multzo sartzea proposatzen da: Kontzientzia emozionala, emozioen erregulazioa eta autoestimua (ikusi 3. Taula).

3. Taula: “*Bihotz-Zaindu*” baliabide digitalaren edukien taula.

ATALA	EDUKIAK	HELBURUAK
1	Emozioak eta ongizate emozionala	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Emozioaren kontzeptua ezagutzea ➤ Ongizate emozionalaren kontzeptua ezagutzea ➤ Emozio motak eta horien sailkapena ezagutzea ➤ Kontzientzia emozionalaren garapena sustatzea

2	Estresaren eta emozio negatiboen kudeaketa	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Emozio negatiboak detektatzea eta horiek osasunean dituzten ondorioak ezagutzea ➤ Emozioen erregulazioa lantzea ➤ Bulkadak kontrolatzeko beharrezko gaitasunak eskuratzea ➤ Estresa kudeatzeko jarduerak eta baliabideak eskaintzea, jolas simbolikoaren bitartez (Abad eta Velasco, 2007).
3	Autoestimua eta onarpenaren garrantzia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Emozio positiboek osasunean dituzten ondorioak ezagutzea ➤ Autoestimua kontzeptua lantzea ➤ Autoestimua sustatzea ➤ Autoestimua sustatzeko jarduerak eta baliabideak eskaintzea
4	Artearen onurak irakasleen ongizate emozionalean	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Arteak irakasleei beren ongizatea hobetzeko eman diezazkiekeen onura espezifikoak deskribatzea. ➤ Arte-hizkuntzak ezagutzea eta lantzea. ➤ Ekintzak proposatzea, besteak beste, collageak sortzea, poesia idaztea, antzerki-inprobisazioa, marrazkiak edo pinturak egitea (Aristizabal et al., 2014; Tesserras, 2017).
5	Ongizate emozionalerako baliabideak eta tresnak	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Meditazio gidatuen atala: aplikazioak iraupen desberdinetako meditazio gidatu ugari eskaintzen ditu, irakasleei beren egunerokoan lasaitasuna eta lasaitasuna aurkitzen laguntzeko. ➤ Arnasketa-ariketen atala: aplikazioak arnasketa-ariketa batzuk barne hartzen ditu estresa eta antsietatea murrizteko (Borda, 2015). ➤ Estresa eta antsietatea kudeatzeko aholkuen atala: aplikazioak gomendio praktiko batzuk eskaintzen ditu irakasleei beren eguneroko bizitzan estresa eta antsietatea maneiatzen laguntzeko (Borda, 2015). ➤ Ongizate emozionalarekin lotutako albisten eta artikuluen atala: aplikazioak irakasleen ongizate emozionalarekin lotutako albisten eta artikuluen atal bat barne hartzen du, liburuen gomendioak, duela gutxiko ikerketak eta beste albiste garrantzitsu batzuk barne.

		➤ Musikaren eta artearen atala: osasun mentala eta emozionala sustatzen duten jarduera artistikoen, liburuen, podcast-en, filmen eta musikaren webguneetarako estekak sar daitezke (Aristizabal et al., 2014; Tesserras, 2017).
6	Irakasleen eta ikasleen komunitatea	Irakasleen komunitate bat sortzea, erabiltzaileek beren esperientziak eta aholkuak beste profesional batzuekin partekatzeke aukera izan dezaten (Borda, 2015).

Oharra. Iturria: elaborazio propioa.

5.3. AZTERLANAREN MUGAK, EKARPENAK ETA HOBEKUNTZA POSIBLEAK

Ikerketa honek muga batzuk aurkeztu ditu, eta, ondorioz, ikerketa bera hobetzeko aukera planteatu da. Hasteko, ikerketa honen muga nagusia da lortutako emaitzek hezkuntza-sistemako bost parte-hartzailereren ideiei eta pentsamenduei soilik erantzuten dietela. Hau da, emaitzak ezin dira orokortu gainerako ikasle eta irakasleentzat. Gauzak horrela, etorkizuneko ikerketetarako interesgarria litzateke parte-hartzaileen kopurua handitzea, erantzun sorta zabalagoa lortu ahal izateko.

Horrekin batera, parte-hartzaile gazteen presentziak ikasle eta irakasle nagusien pentsamenduak eta ideiak baztertu ahal izan ditu. Ikusi ahal izan dugunez, parte-hartzailerik helduenak ekarpen interesgarriak egin dizkio ikerketari; beraz, ikerketan aniztasuna areagotzea kontuan hartu beharreko hobekuntza da. Adinaren araberrako aniztasuna ez ezik, hezkuntza-sisteman duen zereginaren araberrako aniztasuna ere gehitu behar da. Ikerketa honetarako ez ziren familiak kontuan hartu, hezkuntzan eta haurtzaroan funtsezko pertsonak. Etorkizuneko ikerketetan familiak kontuan hartzea interesgarria eta aberasgarria izan daiteke. Azkenik, azterlanaren mugei dagokienez, egindako elkarrizketan planteatutako galderen sistematizazioa aipatu behar da. Ikusi ahal izan denez, galderak, moderatzailearentzat erabilgarriak izan eta elkarrizketa zuzentzen lagundu arren, solasaldian landu beharreko gaiak mugatzen dituzte. Etorkizuneko azterlanetan ideia ona izan liteke parte-hartzaileei esku hartzeko askatasun handiagoa eskaintzea.

Hala eta guztiz ere, ikerketa honek erakutsi du hezkuntza emozional ona behar dela ikasleen eta irakasleen prestakuntzan. Argi utzi da etorkizuneko eta egungo irakasleek kalitatezko arreta integrala merezi dutela beren emozioei dagokienez, eta arte-hizkuntzak eta teknologia berriak tresna ezin hobeak direla prozesu hori aurrera eramateko. Zehazki, lan honek gako garrantzitsuak ematen ditu irakasleen prestakuntzarako etorkizuneko baliabideak eta programak diseinatzeke, eta justifikatzen du konpetentzia emozionalak ezartzea irakasleen hasierako eta etengabeko

prestakuntzan. Era berean, lan honen bidez, hezkuntza-sistemaren arduradunen ideiak eta pentsamenduak entzutearen garrantzia frogatu ahal izan da. Irakasleei ikasleen beharrei erantzuteko eskatzen zaien bezala, irakasleek ere erantzun bera izan beharko lukete prestakuntza-erakundeen aldetik, haien ongizate emozionalari dagokionez. Zalantzarik gabe, irakasleen ongizate emozionalak hezkuntza positiboagoa eta aberasgarriagoa sustatzen du, bai ikaslearentzat, bai irakaslearentzat. Cabello (2011, o. 188) autoreak dioten bezala, “en la inteligencia emocional, hacemos cosas ordinarias que hacen a las personas extraordinarias.”

6. ERREFERENTZIAK

237/2015 Dekretua, abenduaren 22koa, Euskal Autonomia Erkidegoan haur-curriculumua ezarri eta ezartzen duena. Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria. Vitoria-Gasteiz, 2016ko urtarrilaren 15a, 9. zk., 1-50. or. <https://www.euskadi.eus/y22-bopv/es/bopv2/datos/2016/01/1600142a.pdf>

Aristizabal, P., Gómez-Pintado, A., Lasarte M. G., Tresserras, A., Alvarez-Uria, A., eta Zelaieta E. (2014). La expresión y comunicación a través de la dramatización. In Grado de EI en la EU de Magisterio de Vitoria-Gasteiz. En García Sempere, P.; Tejada Romero, P. y Ruscica, A. (Coords.), *Experiencias y propuestas de investigación y docencia en la creación artística* (77-88). Editorial Universidad de Granada.

Bisquerra, R. (2003). Educación emocional y competencias básicas para la vida. *Revista de investigación educativa*, 21 (1), 7-43.

Bisquerra, R. (2005). La educación emocional en la formación del profesorado. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 19(3), 95-114.

Bisquerra, R. (2009). *Psicopedagogía de las emociones*. Síntesis.

Bisquerra, R. eta García, E. (2018) La educación emocional requiere formación del profesorado. *Participación Educativa. Revista del consejo escolar del estado*, 5(8), 15-27.

Bisquerra, R. eta Pérez, N. (2007). Las competencias emocionales. *Educación XXI*, 10, 61-82.

Bisquerra, R eta Pérez, N . (2012). Educación emocional: Estrategias para su puesta en práctica. *Revista de la Asociación de Inspectores de Educación de España*, 16, 1-11.

Borda, M. (2015). Dramatización infantil: una propuesta de reconstrucción del conocimiento experiencial. *Ensayos: revista de la Escuela Universitaria de Formación del Profesorado de Albacete*, 30, 247-258.

- Cabero-Almenara, J. eta Martínez, A. (2019). Las tecnologías de la información y comunicación y la formación inicial de los docentes: modelos y competencias digitales. *Profesorado. Revista de currículum y formación del profesorado*, 23(3), 247-268.
- Castaño, C. eta Quecedo, R. (2002). Introducción a la metodología de investigación cualitativa. *Revista de Psicodidáctica*, 14, 5-39.
- Chaves, C. R. (2005). La categorización un aspecto crucial en la investigación cualitativa. *Revista de investigaciones Cesmag*, 11, 113-118.
- Day, C. (2011). *Pasión por enseñar. La identidad personal y profesional del docente y sus valores*. Narcea.
- Escobar, J. eta Bonilla-Jiménez, F. (2017). Grupos focales: una guía conceptual y metodológica. *Cuadernos hispanoamericanos de psicología*, 9(1), 51-67.
- Fernández, J.M. eta Tadeu, P. (2019). Educación emocional y TIC. *Emociones: revista de expresión y comunicación emocional*, 3, 64-73.
- Galaz, A. (2011). El profesor y su identidad profesional ¿facilitadores u obstáculos del cambio educativo? *Estudios Pedagógicos XXXVII*, 2, 89-107.
- García, C. M. (2010). La identidad docente: constantes y desafíos. *Revista interamericana de investigación, educación y pedagogía*, 3(1), 15-42.
- García, M. E. (2017) *Bienestar Emocional en Educación: Empecemos por los Maestros*. Tesis doctorala. Murtziako Unibertsitatea.
- García, M. eta Giménez, S.I. (2010). La inteligencia emocional y sus principales modelos: propuesta de un modelo integrador. *Espiral. Cuadernos del Profesorado*, 3(6), 43-52.
- Goleman, D. (1995). *Inteligencia Emocional*. Kairós
- Goleman, D. (1996). *Inteligencia Emocional*. Kairós
- Goleman, D. (1998). *La práctica de la Inteligencia Emocional*. Kairós.
- Goleman, D. (2001). Emotional intelligence: Issues in paradigm building. In C. Cherniss y D. Goleman (Eds.) *The emotionally intelligent workplace* (13–26). Jossey-Bass.
- Grup de Recerca en Orientació Psicopedagògica GROU. (2023, Urtarrilak 9). Grupo de investigación en orientación psicopedagógica [webgunea]. <http://www.ub.edu/grop/es/presentacion-grop/>

- Hamui-Sutton, A. eta Varela-Ruiz, M. (2013). La técnica de grupos focales. *Investigación en Educación Médica*, 2(5), 55-60.
- Herrán, E., Orejudo, S., Martínez de Morentín de Goñi, J. I., eta Ordeñana, M. B. (2014). Actitudes docentes y autonomía en Educación infantil 0-2: un estudio exploratorio en la comunidad autónoma del País Vasco (CAPV). *Revista de Educación*, 365, 150-176.
- Keefer, K. V. (2015). Self-report assessment of emotional competencies: A critical look at methods and meanings. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 33(1), 3-23. <https://doi.org/10.1177/0734282914550381>
- Krueger, R., & Casey, M. (2000). *Focus Groups: A Practical Guide for Applied Research*. Sage Publications.
- Krueger, R. (2006). Is it a focus group? Tips on how to tell. *Journal of Wound Ostomy & Continence Nursing*, 33(4), 363-366.
- Lasky, S. (2005). A Sociocultural Approach to Understanding Teacher Identity, Agency and Professional Vulnerability in a Context of Secondary School Reform. *Teaching and Teacher Education*, 21, 899-916.
- Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. Boletín Oficial del Estado, 340, de 30 de diciembre de 2020, 122868-122953. <https://www.boe.es/boe/dias/2020/12/30/pdfs/BOE-A-2020-17264.pdf>
- López, A. (2019). *Análisis de la identidad docente a través de metodologías activas: nuevas metodologías para promover el pensamiento crítico*. [Master amaierako lana]. Hezkuntza eta Kirol Fakultatea. Euskal Herriko Unibertsitatea.
- López, E. (2005). La educación emocional en la educación infantil. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 19(3), 153-167.
- Malaguzzi, L. (2005). *Los cien lenguajes de la infancia*. Rosa Sensat.
- Marcelo, C., eta Vaillant, D. (2018). La formación inicial docente: problemas complejos-respuestas disruptivas. *Cuadernos de Pedagogía*, 489, 27-32.
- Martínez de la Hidalga, Z., eta Villardón Gallego, L. (2014). La imagen profesional del profesorado en formación continua. *Revista Fuentes*, 12, 187-212.
- Martínez-Migueléz, M. (1999). La investigación cualitativa etnográfica en educación. Trillas.
- Mayer, J. D., Salovey, P., eta Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry*, 60, 197-215.

- Mayer, J.D., Salovey, P. eta Caruso, D.R. (2000). Models of emotional intelligence, In R.J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (396-420).Cambridge University Press methods and meanings. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 33(1), 3-23.
- Mayer, J.D. eta Salovey, P. (1993). The intelligence of emotional intelligence. *Intelligence*, 17, 433-442.
- Mayer, J.D. eta Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence?. In P. Salovey and D. Sluyter (Eds). *Emotional Development and Emotional Intelligence: Implications for Educators* (3-31. or.). Basic Books.
- Mayring, P. (2015). Qualitative content analysis: Theoretical background and procedures.A. Bikner-Ahsbahs, C. Knipping, eta N. Presmeg-en (Edk.), *Approaches to qualitative research in mathematics education: Examples of methodology and methods* (oo. 365-380). Springer.
- Ministerio de Educación y Formación Profesional. (2022, ekainak 23). *La competencia digital de los docentes será homologable en todo el país* [Webgunea]. <https://www.educacionyfp.gob.es/prensa/actualidad/2022/06/20220623-sectorial.html>
- Navarro, M. R. (2003). La formación inicial del profesorado en las universidades públicas españolas para el uso de la dramatización en el aula. *Enseñanza*, 21, 181-198.
- Navarro, M.R. (2006). Drama, creatividad y aprendizaje vivencial: algunas aportaciones del drama a la educación emocional. *Cuestiones Pedagógicas*, 18, 161-172.
- Núñez-Gómez, P., García-Guardia, M. L., eta Hermida-Ayala, L.A. (2012) Tendencias de las relaciones sociales e interpersonales de los nativos digitales y jóvenes en la web 2.0. *Revista Latina de Comunicación Social*, 67, 1-28.
- Palmer, P.J. (1998). *The Courage to Teach: Exploring the Inner Landscape of a Teacher's Life*. Jossey-Bass.
- Rodas, F. D. eta Pacheco, V. G. (2020). Grupos Focales: Marco de Referencia para su Implementación. *INNOVA Research Journal*, 5(3), 182-195.
- Ruiz de Velasco, A. eta Abad, J. (2007). Propuesta metodológica para la asignatura Dramatización del plan de estudios de Magisterio, educación infantil. *Pulso*, 30, 143- 170

- Sachs, J. (2005). Teacher education and the development of professional identity: Learning to be a teacher. En P. Denicolo eta M. Kompf (Eds.), *Connecting policy and practice: Challenges for teaching and learning in schools and universities* (5-21). Routledge.
- Salazar, R. (2018). *TIC y Emociones en Educación Infantil: una propuesta didáctica*. (Gratu Amaierako lana). Universidad Internacional de la Rioja. (Hezkuntza Fakultatea). Espainia.
- Sancho, J. M., eta Correa Gorospe, J. M. (2013). Aprender a ser maestra. Perplejidades y paradojas. *Cuadernos de Pedagogía*, 436, 18-21.
- Sutherland, L. eta Markauskaite, L. (2012). Examining the role of authenticity in supporting the development of professional identity: an example from teacher education. *Higher Education*, 64, 747-766. D.O.I.: <http://dx.doi.org/10.1007/s10734-012-9522->
- Taylor, S. eta Bogdan, R.C.(2000). *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Paidós.
- Tresserras, A. (2017). *Aportaciones a la formación del profesorado a través del análisis de una experiencia de arte y juego dramático en el primer ciclo de Educación Infantil*. [Tesi doktora]. Euskal Herriko Unibertsitatea.
- Vaillant, D. (2010). La identidad docente. La importancia del profesorado. *Revista Novedades Educativas*, 22(234), 1-17.
- Wenger, M.A., Jones, F.N. eta Jones, M.H. (1962). Emotional Behavior. In D.K. Candland (Ed.). *Emotion: Bodily change*. Van Nostrand

7. ERANSKINAK

1. Eranskina: Fokus-taldearen garapen-gidoia

Aurreikusitako denbora: ordu eta erdi

- Taldeko moderatzailearen eta egiten ari den proiektuaren aurkezpen laburra.
- Grabatzeko baimena eskatzea eta grabazioaren helburua informazioa biltzea baino ez dela azaltzea.
- Argitzea parte-hartzaileen konfidentziasuna eta anonimotasuna errespetatuko direla.
- Argitu behar da ez dagoela erantzun okerrik edo zuzenik; parte hartzea eta esperientziak partekatzea da kontua.
- Eskerrak eman parte-hartzaileei proiektuan parte hartzeagatik.

GALDEREN GIDOIA

KATEGORIA	GALDERA
Hezkuntza-sisteman duten parte-hartzea	Parte-hartzaileen aurkezpen labur bat egingo da honako galdera hauen inguruan: zer hezkuntza-eremutan parte hartzen duzu gaur egun? Zeinetan izan duzu parte hartzeko aukera? Zer prestakuntza jaso duzu irakasle gisa? Zer egin nahi duzu etorkizunean?
Hezkuntza emozionala/konpetentzia emozionalen inguruko ezagutza	<ul style="list-style-type: none"> • Hezkuntza Emozionala entzuten duzuean, zein dira burura datozkizuen lau hitzak eta zergatik • Emozionalki konpetente behin baino gehiagotan entzun dudan zerbait da, baina askotan ez dut ulertzen honen atzean dagoena. Zuen ustez, zerk nolako kontepentziatiza behar ditu irakasle batek? Inoiz entzun duzu haien berri? Uste duzu gaitasun emozional horietakoren bat duzula oraintxe bertan? • Zure ustez, aipatu dituzuen konpetentzietatik zein da

	<p>garrantzitsuen irakasleak ikasgelan duen funtzioa kontuan hartuta?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Honen harira esaten da gaur egungo irakasleek ez direla konpetenteak emozionalki eta lanketa gehiago egin behar dela. Zure esperientzia pertsonalean oinarrituta, uste duzu hori egia dela? Bai ez zergatik • Zure burua prest ikusten duzu ikasgela batean hezkuntza emozionala lantzeko? Inoiz egin duzu? Nolakoa izan zen emaitza? • Eta zuen ustez zer behar dute irakasleek emozionalki konpetenteago sentitzeko? norengandik etorri behar da hori?
<p>Hezkuntza emozionala/konpetentzia emozionalen inguruko trebakuntza/formazioa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ikasle gisa egin duzun bide akademikoan, jaso al duzu zure emozioei buruzko prestakuntza emozionala (zure emozioak identifikatzeko baliabideak, emozio negatiboak kudeatzeko gaitasuna.... ? Eta irakasle gisa? • Zure hasierako eta etengabeko formakuntzan zehar zure emozioak baloratu eta landu direla sentitzen duzu? Formakuntza gehiago behar duzu?

	<ul style="list-style-type: none"> ● Pedagogia-berrikuntzako mugimenduren bat ezagutzen duzu hezkuntza emozionala jorratzeko baliabide gisa? ● Hezkuntza-erakundeek ongizate emozionalarekin lotuta egiten dituzten jardueri (tailerra, ikastaroa, konferentzia) buruzko informaziorik eta irisgarritasunik eskaini al zaizu?
<p>Hezkuntza emozionala/konpetentzia emozionala lantzeko/praktikara eramateko aukerak eta esperientziak</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Zure burua prest ikusten duzu ikasgela batean hezkuntza emozionala lantzeko? Inoiz egin duzu? Nolakoa izan zen emaitza? ● Lehen aipatutako konpetentzia emozionala bat landu ahal izango bazenu, zure ustez, zein da garrantzitsuena irakasleak ikasgelan duen funtzioa kontuan hartuta?
<p>Ongizate emozionala sustatzeko aukerak eta mugak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Zergatik sentitzen dute irakasleek beren alderik emozionalena gelan adierazteko beldurra? eta zergatik sentitzen dira kalteberak hori egitean? ● Uste duzu gure emozio pertsonalak eta gelan egiten dugun lan profesionala bereizi behar direla? Kapaza zara hori egiteko? ● Uste duzu hezkuntza emozionala norberak eduki gabe irakats daitekela? Nola irakatsi?

	<ul style="list-style-type: none"> • Zertan eragin dezake ikasgelan kontzientziarik eta gaitasun emozionalik gabeko irakasle batek?
<p>Hobekuntza proposamenak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hemen hitz egin den guztiarekin, zer proposamen edo gomendio egin daitezke? Zuen ustez, nola hobetu daiteke irakasleen prestakuntza hezkuntza emozionalean? Zer aldaketa egin beharko lirateke? • Prebentzio edo teknika erabili behar dira irakasleek/ikasleek eskola ingurunean ongizate emozionala areagotzeko, baina nola? Bakarkako edo taldeko lana izan behar du?

2. Eranskina: Talde fokalaren transkribapena

MODERATZAILEA: Ba listo. Arratsalde on guztioi. Eskerrik asko etortzeagatik bilera honetara. Bueno, aurkeztuko naiz pixkatxo bat. Maialen Cano naiz, 21 urteko neska bat, eta hori Haur Hezkuntzan nago oraintxe bertan, 4. mailan. Eta aurten, ba, nire GRAL-a egiten ari naiz, baita, ba, nolabait bilera txiki honen helburua izango litzateke irakasleen prestakuntzan Hezkuntza Emozionalari buruz dituzuen ikuspuntuak, ezagutzak eta ideiak, inkusio emozioak, ezagutzea eta partekatzea da. Horretarako, gaiari buruzko hainbat galdera egingo ditut. Nik ez dut parte hartuko, elkarrizketaren bideratu baizik. Hori esatea ez daudela txandarik, nahi duzun moduan hitz egin ahal duzuela eta eztabaidatzerik dagoela. Eta, bueno, ezer baino lehen gustatuko litzaidake aurkepen txiki batzuk egitea. Nik ezagutzen dizuet, baina zuen buruari buruzko aurkezpen labur-txiki-txiki bat egitea. Ba nola deitzen zara, zenbat urte dituzun, zer egiten ari zaren hezkuntza sisteman oraintxe bertan, zenbat urte daramazu hezkuntza sisteman...

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE) : Hasiko naiz ni. Bueno, ni Izaskun Azpillaga naiz eta Ondarroan bizi naiz. Eta, bueno, ni hasi nintzen pixka bat berandu mundu honetan. Ze nik beste lan batzuk-eta egin nituen, eta, beno, gustura. Eta bat-batean, ba, ama izan nintzen eta hasi nintzen. Asko interesatzen zitzaidan, batek bestea eramaten ninduen beti toki batetik bestera, eta, bueno, ba psikomotrisizta naiz. Aucouturier-en eta Pikler-en munduan nago oso sartuta. Niretzako lagungarria oso da. Partzuergoan egon naiz, txikiekin lanea eta orain nago eskola publikoan lanean, eta momentu honetan 3 urteko umeekin nago lanean, eta egunero borrokatzen. Oso pozik. Eta 57 urte ditut.

MODERATZAILEA: Mila esker Izaskun.

PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE): Ba ni Ane Azkue naiz eta Orion bizi naiz. Ba Haur Hezkuntzako laugarren mailan nago. Maialenen gelan. Maialen bezala orain praktiketako lanak egiten ari naiz eta TFGekin nago ere. Orain 3 urteko umeekin nago eta oso pozik.

MODERATZAILEA: Ba mila esker Ane. Norbait gehiago?

PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE): Ba ni Lucia deitzen naiz, 20 urte ditut eta oraintxe bertan lehenengo mailan haur-hezkuntza egiten hemen Gasteizen ere bai. Aurretik egin dut haur-hezkuntzako goi-zikloa ere bai, eta asko gustatu zait. Hezkuntza ez-formalean nago egiten monitoretzako kurtsoa, eta horrela.

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE): Jarraituko dut nik. Ni Asier naiz, 29 urte ditu, eta, bueno, Haur Hezkuntza ikasi nuen. Gero master bat egin nuen psiko-didaktikan, aspalditik helburua neukalako,

EHU-ko irakasle izateko. Orduan, Masterra egin behar nuen, eta orain nago tesia egiten, tesi munduan sartuta gehienbat. Egon naiz hezkuntza ez formalean, aisialdian. Nahiko nuke eskoletatik ere pasatzea, baina bide hau hartu dut. Baina dakit hortik bueltatuko naizen, eta orain irakasten dut musika duela 6 urte. Nire aisialdian formatu naiz horretan, eta orain aukera hori eskaini didate eta super gustura nago hemengo.

PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE): : Bai, ni ere bai oso gustura nago.

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Bueno ba bukatuko dut nik. Ni Xabier naiz, 24 urte ditut Lehen Hezkuntza ikasi nuen. TFG Iratxerekin egin nuen duela urte batzuk. Nire ibilbide akademikoan ba joan naiz apurka apurka sakontzen. GRALa eta gero egin nuen ingeleseko aipamena. Gero PTeke aipamena. Gero masterra egin nuen eta orain tesiarekin nago. Bigarren karrera egingo dut baina listo, pedagogia. Eta gero ibilbide profesionalean, hasi nintzen duela urtebete lanean, izan nintzen sei hilabete tutorea. Orain aholkularia naiz eskola batean jornada murriztuan.

MODERATZAILEA: Primeran. Bale ba ya ezagutzen gara, horrela erosoago egoten gara. Bale ba elkarrizketari hasiera emateko, badakizue Hezkuntza Emozionalari buruz arituko garela. Gustatuko litzaidake esatea Hezkuntza Emozionala hitza edo kontzeptua entzuten duzuenean zein dira burura etortzen datozkizuen lau hitza. Horrela bapatean.

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE) : Niri adibidez, mundu hori, oso garrantzitua iruditzen zait. Niri lehenengoko hitza sentitze izango litzateke, introspekzioa ere, norberaren burua ezagutzea. Beharrezkoa da hori. Eta kontziente izatea. Horiek dira nire lau hitzak.

PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE): Ba nik uste dut subjektibotasun eta anitza. Sentimenduak ere, ez dakit, mila gauza. Bakoitza mundu bat da, beraz ez da gauza batik asten.

PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE): Ba nire kasuan ez dira hain garatuak baina bueno. Nik hori entzutean ba pentsatzen du sentimentuetan, segurtasuna, babesa eman behar dela. Babesa ematea emozioei eta pertsona ere etortzen zait burura, ba pertsona izatea.

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE): Nik esango nuke ongizatea, Lucia bezala sentimenduak eta emozioak ere. autoezagutza eta besteen ezagutza.

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Barre egingo duzue, igual da kutsatuta nagoelako mundu adakemikoagarik Nik Educacion Emocional entzun eta Goleman pentsatzen dut.

MODERATZAILEA: Bale adoz, oso hitz interesgarriak . Ba atera dira kontzientzia eta autoezagutza bezalako hitzak eta hori eramaten nau pentsatzera zer eskatzen zaigu irakasle gisa. Normalean esaten da irakasleok konpetente emozionalak izan behar garela, gela batean aurrean jartzen garenean. Emozionalki konpetente behin baino gehiagotan entzun dudan zerbait da, baina egia esanda askotan ez dut ulertzen honen atzean dagoena. Zuen ustez, zerk nolako kontepentziak behar ditu irakasle batek? Emozionalki kompetetea izateko. Zer pentsatzen duzue.

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE): Nik esango nuke oso zaila dela, mundu hori azaltzea. Zuetariko batek subjektibotasuneari eman dio garrantzia eta egia da, baina. Kontutan izanda beti egunerokotasunean aldatzen goazela batzutan, askotan. Gu ere aldatzen goaz orduan askotan gu ere gure burua ezagutzea ez da erraza izaten. Eta hori doa pixka bat, nire ustez, umearen aurrean jartzen garenean gure emozioak nolako garrantzia esaten duten ezta?. Kezkatzen garenean haien aurrean. Askotan, konpetentzia horrek nolabait inguruak..nola esango nuke. Kondizionatzen du, ez? Inguruak baina norberaren izatea eta norbera non dagoen ere bai. Orduan, nik beti izaten dut buruan Exoxi, nire irakasle bat. Berak esaten zuen umearen aurrean jarri baino lehen etxeko lanak egitea beharrezkoa dela. Nik ez nuen ondo ulertzen zer esan nahi zuen horrekin. Baina azkenean denborarekin konturatzen zara: norberaren burua gestionatzea, ezagutzea, nola sentitzen zaren umeen eta besteen aurrean jartzen zarenean. Zer egiten duzu umeekin según nola zauden zuk. Konpetentziak apur bat nire ustez, gaitasuna dira. La capacidad de estar. Nire ustez emozioak hain oinarritzakoak dira eta garrantzitsuak, hor lan handia dago eta norberaren buruari begiratzea eta zentratzea da garrantzitsua. Nik mundu horretatik ikusiko nuen.

MODERATZAILEA: Guztiz ados.

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE): Nik aipatuko nuke konpetente izatea emozionalki, nik dakidanez, izaten da ba identifikazio egiteko gai izatea, emozioak identifikatzeko gai. Bai besteengan, irakasle bezala, ikasleengan eta bai gure buruarengan. Ez hori bakarrik baizik eta baita ere gai izatea autoerregulatzeko eta besteak erregulatzeko laguntzeko.

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE) :Kontenitzeko bai.

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE): Bai hori da interpretatzen dudana.

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE) : Nik baita

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Nik autoerreguazioari garrantzia emango nioke Asierrek esan duenarekin batera. Justo orain, beste aholkularia, egon da bideratzen arazo bat bi mutikoen artean, ze elkar jo ziren futbol partido batean. Eta egon ginen pentsatzen a ver zer egin egoerarekin. Zer da neurrizko errekazio eta neurriz kanpoko erreakzioa, zein da errealitatea. Arazoa txikia da, arazo handiagoekin ba jakitea zer gertatu den eta gure erreakzioa egoeraren aurrean. Horia da ikusten dudan umeengan, edozein txikikeriaren aurrean hacemos un mundo. Jakin behar dugu orekatzen.

IZASKUN: Errespetu azkenean. Nahiz eta gauzak txikiak izan, partidu bat edo beste gauza, hori esan nahi duzu ezta?

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Alde batetik bai, errespetua baina jakitea ere guk neurriz kanpoko erreakzioak eta neurrizko erreakzioak zein izango zen, errekazio bat egoeraren benetako larritasunarekin. Jakitea identifikatzea. Egoera da X, larria da? Bai, ez. Lan hori ez dugu egiten, da haserretzen naiz haserre nagoenez la lio parda. Zein da egoera, pentsatu behar dut.

PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE): : Hausnarketa bat egitea ezta?

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Bai, erregulatu jakin behar dugu.

PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE): Bai, azkenean nik pentsatzen dut dela autokontrola ondo kudeatzea eta gure emozioekin bai eta hurrei adierazten diegun emozioekin.

MODERATZAILEA: Bai justo galdera bat honekin lotuta daukat, esaten da gaur egungo irakasleek ez direla konpetenteak emozionalki eta lanketa gehiago egin behar dela. Zure esperientzia pertsonalean oinarrituta, uste duzu hori egia dela? eta horrekin lotuta, sentitzen zarete zuek emozionalki kompeteteak?

PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE): : Nire ustez, ezetz. Osea, oraindik ez. Hori ez du esan nahi ez naizenik gai ume baten emozioak kudeatzen laguntzeko. Baina, guztiz konpetentea izateko haur baten emozio baten emozien esku hartzeak egiteko, nik ehuneko ehun seguru oraintxe bertan ez nago. Horrezegatik formazio gehiago izatea, esperientzia gehiago, gustatutako litzaidake. Ez dut esperientzia nahikorik hori egiteko. Esperientzia beharrezkoa da, lantzeko aurretik. Hala ere, uste dut gaur egungo egoerari erantzunda, usten dut gero eta gehiago direla konpetentegao izaten. Ze hasieran ez zen lanketarik egiten, gaur egun planteatzen da. Emozioak zentralizatzen hasi dira, garrantzia ematen hasi zaio, ordun nik uste dut aldaketa or dagoela baina oraindik guztiz konpetenteak ez. Igual formakuntza gehiago behar da, emozioak gestionatzeko eta ezagutzeko. Nik sentitu dut urte hauetan

eduki interesgarri asko lantzen direla, eta, a ver , oso garrantzitsuak azkenean irakasle izateko, baina batez ere teorikoak: historia, matematikak.... Oso ondo dago hori, baina ez dago gure emozioetan zuzenean zentratzen den apartaturik, gudan pertsona gisa, bizi dugun guztia kudeatzeko moduan. Azkenean, karrera oso estresagarria eta itogarria da, eta batzuetan arnasa hartu nahi duzu, irteten jakin, baina ez dakizu nola. Eta horrek pentsarazten dit, joe, ez ote naizen gai hemen kudeatzeko gai ikasgela batean emozio negatiboak kudeatzeko, hiru haur negarrez, beste bat korrika ditudanean, gurasoek deitzen didatenean ... beldur eta duda asko ditugu eta ez dira erantzuten.

MODERATZAILEA: Bai. Azkenean formakuntza behar dugu gure burua komptenteago sentitzeko, hori da. Eta honekin lotuta, nik askotan entzun dudana beste gauza bat da hezkuntza emozionala ezin dela landu norberak edukitzen ez badu.

PARTE-HARTZAILE3 (20 URTE) : Niri adibidez praktikaldietan egon nintzen eta hori zen gehien alguna cosa de las que más me preocupaba. Askenean nik praktikaldian egon nintzen eta nik oso pertsona sentikorra naiz, orduan praktikaldietan azken egunean, izan zen nire sentimenduak nire ginetik jarri ziren. Momentu horretan esan nuen agian hau irakasle izateko etorkizun batean landu egin behar da, ze azkenean ere bai irakasle bezala ere pertsonak gara eta sentimenduak daukagu. Nire ustez bai hori landu behar da.

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Ni esan nahi nuen gauza dela formakuntza noraino? Nik uste dut gauza guztiak ezin direla ikasi, gauzak batzuk bakoitzak berea ditu. Pentsa dezagun beste gauza batean. Zuzendaria izateko, edonork balio du zuzendaria izateko? Edo jarrera bat izan behar da? Izaera bat, hitz egiteko eta egoteko modu bat. Ba honekin gauza bera gertatzen da. Zuk hitz egin dezakezu ehun eta berrehun formakuntza orduak baina zurekin ez badoa zuk ez duzu berezko gaitasun bat edo jarrera bat, ez du balio. Horrekin batera ere zuk ere ondo egon behar zara ikasleei erantzuna emateko. Justu ni ordezkatzan nago bajan dagoen bat, ezin zuela gehiago taldearekin. Ezin zuen gehiago. Bera bazeukan bere motxila eta hori badakigu bakoitza bere egoera duela baina taldeak, eta hori da beste kontu bat, zer errealitate dugun geletan. Ni gaur izan dut zaintza bostgarren maila batean ordu bateko baina etsigarria izan da, batzuk hitz egiten, isiltasuna gabe, ez zegoen modurik. Horrek ere, zuk jasotzen duzuna, ikusten duzuna irakasle bezala etsi egiten zaitu, pues es que yo no puedo más.

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE) : Nik uste dut inoiz ez dela amaitzen formazioa. Nik uste dut lehen komentatu dena bezala eta hori beti aldatzen goazela gu ere eta umea jartzen zaigula beti reto ezberdinetan. Askok nahi du esan gu ere egunero gure esperientzia ezberdinak ondo identifikatu, umearen aurrean jarri aurretik. Batzutan ez daukazu pazientzia, behar den bezala eta hori da

importante, pazientzia, empatia. Nik ikasle batzuei, gogoratzen naiz, egon nintzen ikastaro txiki batzuk ematen goi mailako ziklo betean eta gogoratzen naiz nola azaltzen egon ginen, ba zu ez zaude berdin, altxatzen bazara ohetik eta bapatean zure bikotearekin haserretzen zara, ezin duzu parking aurkitu, diru asko kobratu dizute ura erosi duzunean, euria eta hanka bustitak... eta jarri zara umearen aurrean. Zuk hor, zure emozioak hor daude, haserrea adibidez. Ikasi behar dugu identifikatzea eta bestearen aurrean jartzea. Pazientzia gutxiago izango duzu, ikasiko dituzu mila gauza, baina aurretik zure burua kontrolatu, zure burua nola dagoen jakin. Hain da importantea eta badakizu batzuen aurrean nola salto egiten duzun eta da hori, etxerako lanak egitea eta formazio asko. Pistak ematen dizu asko. Pedagogia asko dago gainera, baina azkenean horrek jakitea identifikatzen niretzako da oinarri oinarri oinarrizkoa gure egunerokotasunean umearen aurrean. Gero nik askotan, irakasleen aurrean entzuten dut: “Bueno baina zuk ere pertsona zara eta haserretu behar zara”. Kontuz, gu profesionalak gara. Askotan ere, “guraso batzuk haserretzen dira gurekin”. Gurasoak ez dira profesionalak. Gu gaude formatuta eta prestatuta honi buruz. Nire ustez autokritika bat ere askotan egin beharko genuke, ze beti errazena da beti umeari kulpak emate. Hemen gauza asko gaude esaten eta ikusten dut oso desberdinak dira. Baina denak dira garrantzitsuak eta beharrezkoak dira. Azkenean, oso garrantzitsua da irakasleen artean komunikatzea eta elkar ulertzea. Seguruenik bihar egingo bagenu beste bilera bat, hor egongo ziren beste mila gauza. Oso zaila da, gauza asko aldatzen direlako denborarekin, gure tristura eta haserreak ez dira berdin izaten. Nik daukat mutiko bat, benetan zaila dela. Goizero hartzen dut kotxea eta esaten diot nire buruari: “Benga Izas, suabe, zuk ahal duzula”. Baina azkenean norberak nola dagoen eta beste mila gauza, oso kontzientea zara txarto zaudenean egiten umearekin. Zure burua hausnartzea eta introspektzioa, momentu baten lagintza eskatzen ere oso importantea da. Ez dakit, da mundu bat, behar behar beharrezkoa eta orain hasi gara denok pixka begiratzen. Ze lehenengo egunean, beste irakasle batek esan zidan: “honek, umeak, zertarako behar dute siesta egitea, laster hasiko dira irakurtzen eta idazten”. Orduan nik esan nion zuk nahiko duzu zumeari hitzak eta izkiak erakutzi, baina umea lasai ez badago, bere emozioak ez baditu goxotasunez landuta eta zainduta, zuk ez diozu ezer erakustiko, blokeatuko duzu, begira zer importantea den. Dena dago ongietorria, baina geratzen da atzean azken batean. Nire burua asko hausnartzen dut umearen aurrean jartzen naizenean eta beti pentsatzen dut a ver bihar hobetu egin ahal dudana. Ez dakit konpetentziak diren edo nola deitu horri.

MODERATZAILEA: Oso puntu interresgarriak bai, mila esker. Galdetu nahi nuen beste gauza bat da, gaia pixka bat aldatuz, formakuntzaren inguruan, gure etengabeko formakuntzan. Sentitzen duzue zure emozioak nolabait baloratu eta landu direla? Ikusi duzue hori unibertsitatean, goi mailako graduatan, masterretan, beste instituzioetan edo egoeretan. Hori emozioak landu dira edo ez dira ezta ukitu ere.

PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE): : Nire kasuan, ikusi dudanaren arabera, oraindik emozioak ez daude sisteman sartuta. Denboralizazioa dela eta. Kurtsoa hasten da eta jada badakizu, irailetik ekainera arte idatzita dagoela. Ordun non sartzen da, non dago lekua, benetako esku hartze bat egiteko denbora, zure emozioak lantzeko. Adibidez unibertsitatean, bertan esaten duzu, “horrela sentitzen naiz” eta ez dakit igual unibertsitatean ez dizute erantzuten. Como tal ez dago lanketarik.

PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE): : Nik adibidez bai ikusten dudala ezberdintasuna hezkuntza formala eta hezkuntza ez formalaren artean. Ze nik aurten egin dut aisialdiko monitorea izateko titulua, eta egiten ari naiz urte bateko kurtsoa. Eta igual han bai ikusten dut asko lantzen direla emozioak eta sentimenduak, norberaren burua eta besteak. Asko gustatu zait alderi hori lantzea. Baina bira pentsatzen dut hezkuntza formalean, bai goi maila eta lehenengo mailan unibertsitatea, ez dut ikusten lanketa hori eta adibidez hezkuntza ez formalean bai ikusten dut asko.

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE): Nik azpimarratu nuke unibertsitate mailan psikologiako iarakasgaietan landu nuela bere garaian autoezagutza pixka bat, testen bidez eta egoera horrek lagundu zidan detektatzen nire izaera pixka bat nola zen, a ver zerbait konpondu behar nuen. Baina bestela, Lucia esaten duen moduan, ez dut ikusten hori lantzen denik. Gainera irakaslearen ikuspegitik zaila egiten zaigu ikasle batek ondo ez dagoenean, ez da erraza izaten joatea eta galdetzea a ver ondo dagoen. Baina niretzako behintzat ez da nahikoa galdetzearekin, ikasleak eza du bere arazoak konponduko galdera simple batekin ezta? Ez dakit, zaila da egoera ikasle eta irakasle bezala. Ez dakit eskolen errealitatea zehazki nola den, baina nik ustez psikologo gehiago behar ditugula, bai unibertsitate mailan, bai eskoletan. Duela gutxi egon nintzen konferentzia batean eta esaten zen berrehun ikasle zeudela ikastetxe batean psikologo batentzat edo horrelako zerbait, eta unibertsitate mailan ere. Badituzu hemen hamarzaio psikologo batekin eta or konpon a ver hamar saio honetan zure gatazkak konpontzen dituzun ze gero priskologo pribatua ezin du edonork ordaindu.

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Ikastetxeetan Lehen Hezkuntza eta Haur Hezkuntzan psikologorik ez dago aholkulariak gara. Esan nahi dut formazioz ez gara psikologoak.

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE): Bai, eta seguruenik zaudete premia edo behar bereziekin batik bat ezta?

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Aholkulari bezala kudeatzen dugu hezkuntza premia bereziko kasu guztiak eta pastel guztiak. Ba etortzen da Berritzegunekoa, sententzia bat dagoenean hori guztia guri etortzen zaigu.

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE) : Gero gurasoak ere, niretzako oso garrantzitsuak dira. Bien arteko lana egiteko. Askotan gurasoen emozioei... es que dena dago lotuta. Gurasoak batzuetan nire ustez kanpo geratzen dira. Horregatik esaten nizun, psikologo horrek agian umea, guraso..ez dakit. Arazo bezala ikusten dute eta hori nik flipatzen gelditzen naiz askotan, guraso pixka bat beti kanpoan. Que no venga, que no diga nada. Beti txarra eta hori ere nik ez dut ondo ikusten. Beharrezkoa da umeak lanketa bat egiteko. Epaituta sentitzen gara askotan uste dut haien aurrean jartzen garenean. Nik egin nuen formakuntza bat psikomotrizita bezala, Bernard Aucouturier-en inguruan eta Alvaro Beñarán, gelditu izenarekin ze oso ona da, eta bueno bihotzak zabaltzen zigun benetan. Lagundu zigun interpretatzen gure txarto egona, gure harremanak bestearekin, zergatik sentitzen garen horrela, mila aukera ematen zuen, kristo abaniko ederra zen eta zoragarria izan zen. Badakit hor dabil, gaur pedagogo da, psikomotrizita da baina pedagogo bezala egiten du lana. Mundu hori nik berak lagundu zidan horrela hurbiltzen. Gero beste bat dago, Nerea Mendizabal, hau ere oso ona da. Honek ikastaroak ematen ditu, biolentzia edo erlazio ez bortitzak lantzen ditu eta emozioan zentratzen da bera. Da tipa zoragarria oso ondo eramaten ditu elkarrizketak eta tailerrak ere egiten ditu. Horrelako pertsonak gogoratzen naiz, nik eskolan, partzuergoan egon nintzenean lanean nik ikusten nuen irakasleek askotan nahi zutela ikasi eta ulertu umeari, baita gauza berrietan sakondu. Umeari laguntzeko, irakasleak askotan gaude galduta eta mugitu behar gara gure burua ezagutzeko eta baliabideak lortzeko. Baina aldi berean aukera eman behar digute ezta? Askotan gogoekin bakarrik ezin dugu zerbait egin. Erreferenteak behar ditugu, baliabideak eta aukerak. Metodologia dena emozioei buruz nik bakarrik aurkitu behar nuen.

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Bai, denbora falta zaigu sin duda. Egunerokotasuneko txikikerietan galtzen dugu denbora.

MODERATZAILEA: Bai. Honekin lotuta justo esan duzunarekin Izaskun, jakin nahiko nuke a ver pedagogia berrikuntzako mugimenduaren bat ezagutzen duzuen ala ez, hezkuntza emozionala jorratzeko esan nahi dut. Adibidez Izaskunek aipatu ditu Alvaro Beñarán eta Nerea Mendizabal adibidez.

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Bai, nik ezagutzen dut Maestra de Pueblo bai. Sare sozialen bidez egungo hezkuntza nahiko kritikatzeko duen neska da, eta, umorea erabiliz, egia handiak esaten ditu. Ondo dago, askotan irakurtzen dudalako eta identifikatuta sentitzen naizelako eta pentsatzen dut: bale ez naiz irakaskuntzan horrela sentitzen den bakarra.

PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE): : Ba nik duela gutxi aisialdiko kurtsoa egiten izan zen justo sexu afektibitatea eta harremanak. Oraintxe bertan ez dakit nola deitzen zen neska baina oso polita

izan zen, te dejaba expresarte un montón era muy frágil contigo y con tus sentimientos oso polita izan zen. Baina hori izan da dena, unibertsitatean momentuz... erreferenterik ez.

MODERATZAILEA: Ados, ba batzuk ez ditut ezagutzen.

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Maestro de Puebloren *hashtag* batean ateratzen da, uno que dice que hay que aprender a sentarse bien, otro a respirar bien, otro a hacer la nómina.. orduan umorea sortzen du eskolaren gain. Hori da esaten nizun kontua, ba umorea beharrezkoa dela.

MODERATZAILEA: Bai. Ane zerbait esan nahi duzu?

PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE): : Bai nere aldetik unibertsitatean eta gero aparte goi mailatik eta hola, ba landu ditugun autoreak eta. Baina ortaz aparte ez dauzkat erreferentziak. Ez dauzkat eta de hecho, behin bilatuta eta behin... bilatzea joaten banaiz ba igual aurkituko nitun bain hola nik nire praktketan benetan ba hori, emoziekin lotutako ezagutza, teoria bat eta martxan jartzeko ez daukat. Cero. Praktiketatik ikusi dudana edo esperientziaren aldetik edo ba hori, unibertsitatean landutako autore bat edo bi. Baina ya está.

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE): Nik aipatu nahi ditut Maite Garaiboldobil, EHU-ko katedratikoa dena. Gero Eduardo Fonseca ba dela UNIR unibertsitatekoa. Uste dut bera eskoletan pixka bat lantzen duela baina testuinguruan, horretan aritzen da ikertzen. Eta gero baneukan beste bat baina ez dut ikusten.

MODERATZAILEA: Ados, lasai, bidaliko didazu. Ba bueno oso autore interesgarriak, batzu ezagunak beste batzuk ez hainbeste. Bueno ya amaitzen joateko, zuen ustez zer behar dute irakasleek emozionalki konpetenteago sentitzeko? eta norengandik etorri behar da hori? Zer falta da gaur egun gure formakuntzan emozionalki konpetenteagoagoa sentitzeko?

PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE): : Ba nik pentsatzen dut ere bai ez dakit, baina Xabierrek esan du, kasu batzuetan behar duzuela jarrera bat eta niretzat adibidez oso garrantzitsua da irakasle izateko orduan jarrera batzuk edukitzea. Ere bai pentsatzen dut gaur egun hezkuntza mundura sartzea oso erraza dela eta ez dela kontuan hartzen emozio alderdi horiek. Hau da, bai zuk haur hezkuntza ikasi dezakezu baina bakarrik nota onak ateratzen eta horrela, baina agian zu pertsona moduan ez zara horretarako gai, ez dituzu zure emozioak eta besteen emozioak ulertzen eta baloratzen. Niri gustatuko litzaidake, lehen mailako ikasle bezala, hastean lan emozionalari denbora bat eskaintzea, no se ematea liburu bat, hitzaldi bat, banakako eta taldeko jarduerak... hasieratik emozionalki prestatuko gaituzten tresnak. Niretzat lana egon behar zen, pixka bat hor, garrantzia ematen alderdi horretari.

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Nik erreparatzen badiozu normalean formakuntza gaiari, ba formakuntza zertan oinarritzen den, edo curriculumari ere esaten da umeari entzun behar zaio, lagundu behar zaio...bai baina falta da beti nola. Helburuak oso onak dira eta logikoak dira, entzun behar zaio eta lagundu behar zaio, bai umearen garapen integrala. Bale esan nola. Nik daukat ume bat, ni PT ordu batzuk ditut, eta ume bat Down sindromearekin daukat eta batzuetan le da por llorar, eta komunikazioa zaila da berarekin. Baina emozioak ez ditu kudeatzen, bapatean haserre dago bestetan pozik, zuk botatzen diozu bronka eta ez da haserretzen, pozik agertzen da. Edo, berdin zait, gela arrunt batean tutore bezala bai entzun eta lagundu behar zaio baina nola, nola kudeatu liskarra? zer egin? Nik badakit entzun behar dela baina nola. Osea falta dira benetako mamia, bai hitzak politak dira lagundu behar da baina nola.

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE) : Nik uste dut, barkatu, baina nik uste dut hori falta dela eta hori da igual garrantzitsuena nola hori ez? Eta nire bide honetan ikasi dudana da kontenitzen. Kontenitzea da negar hori, bere ondoan egotea, horregatik dira importanteak irakaslearen emozioak. Ze kontenitzeko izan behar duzu estomagoa oso ondo, ulertzen didazu zer esan nahi dudana ezta? Han egon behar zara bere ondoan onartzen. Gure irakasle batek esaten zigun ume bat negarrez ikusten zuenean edo guraso batek ere bai, etortzen da bapatean eskolarak lehenegoko egunean eta negarrez hasten da eta gogoratzen naiz nola erantzun: zer egingo zenuke?. Bapatean hasten gara ba igual bera entretenitzeko gauzak egiten, ez dakit zer, beste batek esan zuen ba nik eramango nuen ez dakit nora. Eta harik, irakasleak esan zuen, agian hasieran hasi beharko ginatke onartzen dena hori eta tristeza hori, baina ez gaude prest. Musikakoa nola deitzen zen?

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE):: Nik, Asier.

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE) : Asier, barkatu, esan du ez? Azkenean zaila egiten zaigula ez? Enfrentatzea eta hurbiltzea umearengana, ba hortik hasi beharko ginatke, hurbiltzen, kontenitzen eta auto erregulazio horretan parte hartzen. Hitzak jarri behar ditugu, honek irakasleak esaten zuen esan behar den lehen gauza dela: badakit triste zaudela. Piklerrek esaten zuen hau, identifikatzen lagundu behar diogula umeari: badakit oso pozik zaudela, ikusten zaitut oso pozik. Hor laguntzen diozu pila bat. Triste dagoenari ba isiltasunarkein bere alboan kokatzen, oso inportantea da. Baina helduak ez daki, gaur egun irakasleak ez dakigu oraindik, ez gaude nahiko formatuta bestearen ondoan egoteko. Nik jakin behar dugu epaitu gabe bere ondoan egon eta onartzea. Autorregulatzen jakin behar dugu horretarako, gure burua onartu, lasaitu eta pentsatu umearen alboan egoteko. Heldua jakin behar du bestearen ondoan egoten, irakaslea umearen ondoan, nerabezaroan bere ondoan ere. Nik daukat alaba bat hogeita hogeita piku urtekoa eta berarekin ba... beti gogoratzen naiz, askotan bere ondoan egon behar naiz isilik eta bere haserreak eta “ez dakit zer eta ikasketak”. Nik ikusten dut zer ondo egiten

dion bere ondoan isilik isilik eta epaitu gabe egotea. Beste irakasle batek esaten zuen “es que vamos diciéndoles...comparten con nosotros las cosas simplemente por compartir no para que se sientan juzgados y..yo creo que deberias hacer..” egia da gurasoak beti. Baina guk irakasleak “igual si hicieras tal” cuando él no te ha preguntado nada simplemente lo comparte contigo. Hurrengoan umeak ez dizu ezer konpartitu ezer. Hori esan nahi du umea triste dagoenean ez dela zure albora joango beste toki batera joango da. Batzuk bilatuk ditu tristura hori jeizteko. Eta abar eta abar eta abar... Da oso zaila mundu hau, baina errespetuari eman behar diogu denbora eta jakin behar dugu umeari edo pertsonari besteari begiratzeko. Gero, Asierrek esan duena ba hori ez dugu egiten, ez gara hurbiltzen, zergatik? Nire ustez sentitzen gara oso ahulak eta orduan han ondoan egotea ez da erraza. Esten dute txiki txikiak negar egiten duenean gurasoak edo txupeteak edo mugitzen du kuna edo burua tapatzen dio... negar hori igual ez entzuteko, negar horretara eramaten zaituelako, zure negar horretara, oinarrizkoena. Orduan, guraso asko eta irakasle asko igual nahi dute, eta igual nik ere bai hor sartuko naiz, ze niretzat oso zaila izaten da hau. Baina ez entzutea... nik nahiago dut a la defentziba ez jartzea. Gure beldurratik askotan, oztopoak jartzen ditugu eta ez diogu usten lasaitasunez esaten edo urduritasuna onartu edo haserrea onartu.. gauza txiki txikiak ez ditugu egiten eta gero bola joaten da handitzen.

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE): Ba nik azpimarratzea berriro hori nire ustez behar direla profesional gehiago ez dakit ikastetxeek nola ikusten duten baina tutoreek izateko norbait bere alboan gertatzen diren egoera horiek kudeatzen laguntzeko, nik ere eskertuko nuke hemen unibertsitatean. Batzuetan talde lanak egiten dira, gatazkak sortzen dira, ez dakigu nola esku hartu... baita ere lagungarri litzaidake norbaitek galdetzeko eta entzuteko a ver berak nola jokatu zuten. Ez dakit ikastetxeek berdina sentitzen duzuen, baina hori, profesional gehiago behar direla instituzioetan eta formatzen eta garatzen garen lekuetan.

IZASKUN: Guretzako bai, beharrezkoa da. Azkenena zuk aurrez aurre jartzen zara ikaslearen aurrean eta zuk ere behar duzu hori jasotzea. Igual psikologo bat edo bi edo talde bat egongo baze, eta han hitz egin berarekin eta lagundu zuri ere. Hurrengo egunean ere laguntzeko eta bueno...hori izango litzateke interesgarria oso oso interesgarria.

MODERATZAILEA: Ba bueno nahi baduzue amaitutzat ematen dugu bilera. Mila esker benetan, uste dut etekin handia atera egin dela hemendik. Ez dakit norbaitek zerbait gehiago esan nahi duen, bestela amaitzen dugu. Baina iritziak entzutea eta oso polita izan da.

PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE): Eskerrak ematea

PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE) :Bai Maialen zuri.

PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE): Sorte on.

3. Eranskina: Hasierako kategorizazio taulak

	HEZKUNTZA EMOZIONALA/KONPETENTZIA EMOZIONALEN INGURUKO EZAGUTZA		
	Hezkuntza Emozionala	Konpetentzia emozionalak	Gaiaren inguruko erreferenteak
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)			
PARTE-HARTZAILE 2 FG(26 URTE)			
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)			
PARTE-HARTZAILE 4 FG(29 URTE)			
PARTE-HARTZAILE 5 FG(24 URTE)			

	HEZKUNTZA EMOZIONALA/KONPETENTZIA EMOZIONALA LANTZEKO/PRAKTIKARA ERAMATEKO AUKERAK ETA ESPERIENTZIAK			
	ikasle-irakasle	irakasle-irakasle	ikasle-ikasle	irakasle-familia
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 2 FG (26 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 4 FG (29 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE)				

	HEZKUNTZA TREBAKUNTZA/FORMAZIOA	EMOZIONALA/KONPETENTZIA	EMOZIONALEN	INGURUKO
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 2 FG (26 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 4 FG (29 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE)				

	HOBEKUNTZA PROPOSAMENAK			
PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE)				

4 Eranskina: Kategorizazio taulak dimentsio berriekin

	HEZKUNTZA EMOZIONALA/KONPETENTZIA EMOZIONALEN INGURUKO EZAGUTZA		
	Hezkuntza Emozionala	Konpetentzia emozionalak	Gaiaren inguruko erreferenteak
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)			
PARTE-HARTZAILE 2 FG(26 URTE)			
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)			
PARTE-HARTZAILE 4 FG(29 URTE)			
PARTE-HARTZAILE 5 FG(24 URTE)			

	HEZKUNTZA EMOZIONALA/KONPETENTZIA EMOZIONALA LANTZEKO/PRAKTIKARA ERAMATEKO AUKERAK ETA ESPERIENTZIAK			
	ikasle-irakasle	irakasle-irakasle	ikasle-ikasle	irakasle-familia
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 2 FG (26 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 4 FG (29 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE)				

	HEZKUNTZA TREBAKUNTZA/FORMAZIOA	EMOZIONALA/KONPETENTZIA	EMOZIONALEN	INGURUKO
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 2 FG (26 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 4 FG (29 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE)				

	HOBEKUNTZA PROPOSAMENAK			
PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE)				
PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE)				

	NORTASUNA ETA IDENTITATEA
PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE)	

	INGURUNEA
PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 2 (26 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE)	

	INFORMAZIO ETA KOMUNIKAZIORAKO TEKNOLOGIAK
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 2 FG(26 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 4 FG(29 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 5 FG(24 URTE)	

	ARTE HIZKUNTZAK
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 2 FG(26 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 4 FG(29 URTE)	
PARTE-HARTZAILE 5 FG(24 URTE)	

5. Eranskina: Kategorizazio taulak osatuta

HEZKUNTZA EMOZIONALA/KONPETENTZIA EMOZIONALEN INGURUKO EZAGUTZA			
	Hezkuntza Emozionala	Konpetentzia emozionalak	Gaiaren inguruko erreferenteak
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)	<p>“Niri lehenengengo hitza sentitze izango litzateke, introspektzioa ere, norberaren burua ezagutzea. Beharrezkoa da hori. Eta kontziente izatea.”</p> <p>“Da mundu bat, behar beharrezkoa eta orain hasi gara denok pixka begiratzen.”</p>	<p>“Konpetentziak apur bat nire ustez, gaitasunak dira. La capacidad de estar. Nire ustez emozioak hain oinarritzkoak dira eta garrantzitsuak, hor lan handia dago eta norberaren buruari begiratzea eta zentratzea da garrantzitsua.”</p> <p>“Norberaren burua gestionatzea, ezagutzea, nola sentitzen zaren umeen eta besteen aurrean jartzen zarenean.”</p>	<p>“Aucouturier-en eta Pikler-en munduan nago oso sartuta(...) Bernard Aucouturier-en inguruan eta Alvaro Beñarán, gelditu izenarekin ze oso ona da, eta bueno bihotzak zabaltzen zigun benetan.”</p> <p>“Gero beste bat dago, Nerea Mendizabal, hau ere oso ona da. Honek ikastaroak ematen ditu, biolentzia edo erlazio ez bortitzak lantzen ditu eta emozioan zentratzen da bera.”</p>
PARTE-HARTZAILE 2 FG(26 URTE)	<p>“Ba nik uste dut subjektibotasun eta anitza. Sentimenduak ere, ez dakit, mila gauza. Bakoitza mundu bat da, beraz ez da gauza batik asten.”</p>	<p>“Bai, azkenean nik pentsatzen dut dela autokontrola ondo kudeatzea eta gure emozioekin bai eta haurrei adierazten diegun emozioekin.”</p>	<p>“Bai nere aldetik unibertsitatean eta gero aparte goi mailatik eta hola, ba landu ditugun autoreak eta. Baina</p>

	<p><i>“Hasieran ez zen lanketarik egiten, gaur egun planteatzen da. Emozioak zentralizatzen hasi dira, garrantzia ematen hasi zaio.”</i></p>		<p><i>hortaz aparte ez dauzkat erreferentziak”</i></p>
<p>PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)</p>	<p><i>“Nik hori entzutean ba pentsatzen du sentimentuetan, segurtasuna, babesa eman behar dela. Babesa ematea emozioei eta pertsona ere etortzen zait burura, ba pertsona izatea.”</i></p>		<p><i>“Ba nik duela gutxi aisialdiko kurtsoa egiten izan zen justo sexu afektibitatea eta harremanak. Oraintxe bertan ez dakit nola deitzen zen neska baina oso polita izan zen(...)Baina hori izan da dena, unibertsitatean momentuz... erreferenterik ez.”</i></p>
<p>PARTE-HARTZAILE 4 FG(29 URTE)</p>	<p><i>“Nik esango nuke ongizatea, Lucia bezala sentimenduak eta emozioak ere. autoezagutza eta besteen ezagutza.”</i></p>	<p><i>“Nik aipatuko nuke kompetente izatea emozionalki, nik dakidanez, izaten da ba identifikazio egiteko gai izatea, emozioak identifikatzeko gai. Bai besteengan, irakasle bezala, ikasleengan eta bai gure buruarengan. Ez hori bakarrik baizik eta baita ere gai izatea autoerregulatzeko eta besteak erregulatzeko laguntzeko.”</i></p>	<p><i>“Nik aipatu nahi ditut Maite Garaiboldobil, EHU-ko katedratikoa dena. Gero Eduardo Fonseca ba dela UNIR unibertsitatekoa.”</i></p>

<p>PARTE-HARTZAILE 5 FG(24 URTE)</p>	<p><i>“Barre egingo duzue, igual da kutsatuta nagoelako mundu adakemikoagarik. Nik Educación Emocional entzun eta Goleman pentsatzen dut.”</i></p>	<p><i>“Nik autoerreguazioari garrantzia emango nioke Asierrek esan duenarekin batera.”</i></p>	<p><i>“Nik ezagutzen dut Maestra de Pueblo bai. Sare sozialen bidez egungo hezkuntza nahiko kritikatzan duen neska da, eta, umorea erabiliz, egia handiak esaten ditu.”</i></p>
--	--	--	---

**HEZKUNTZA EMOZIONALA/KONPETENTZIA EMOZIONALA LANTZEKO/PRAKTIKARA ERAMATEKO
AUKERAK ETA ESPERIENTZIAK**

	ikasle-irakasle	irakasle-irakasle	ikasle-ikasle	irakasle-familia
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)	<p><i>“Nik daukat mutiko bat, benetan zaila dela. Goizero hartzen dut kotxea eta esaten diot nire buruari: “Venga Izas, suave, zuk ahal duzula”. Baina azkenean norberak nola dagoen eta beste mila gauza, oso kontzientea zara txarto zaudenean egiten umearekin.”</i></p>	<p><i>“Gero nik askotan, irakasleen aurrean entzuten dut: “Bueno baina zuk ere pertsona zara eta haserretu behar zara”. Kontuz, gu profesionalak gara.”</i></p> <p><i>“Partzuegoan egon nintzenean lanean nik ikusten nuen irakasleek askotan nahi zutela ikasi eta ulertu umeari, baita gauza berrietan sakondu. Umeari laguntzeko, irakasleak askotan gaude galduta eta mugitu behar gara gure burua ezagutzeko eta baliabideak lortzeko.”</i></p>		<p><i>“Askotan ere, “guraso batzuk haserretzen dira gurekin”. Gurasoak ez dira profesionalak. Gu gaude formatuta eta prestatuta honi buruz.”</i></p>

<p>PARTE-HARTZAILE 2 FG (26 URTE)</p>	<p><i>“Adibidez unibertsitatean, bertan esaten duzu, “horrela sentitzen naiz” eta ez dakit igual unibertsitatean ez dizute erantzuten. Como tal ez dago lanketarik. “</i></p>			
<p>PARTE-HARTZAILE 4 FG (29 URTE)</p>	<p><i>“Gainera irakaslearen ikuspegitik zaila egiten zaigu ikasle batek ondo ez dagoenean, ez da erraza izaten joatea eta galdetzea a ver ondo dagoen. Baina niretzako behintzat ez da nahikoa galdetzearekin, ikasleak eza du bere arazoak konponduko galdera simple batekin ezta? Ez dakit, zaila da egoera ikasle eta irakasle bezala.”</i></p>			
<p>PARTE-HARTZAILE 5 FG (24 URTE)</p>	<p><i>“Justu ni ordezkutzen nago bajaran dagoen bat, ezin zuela gehiago taldearekin. Ezin zuen gehiago. Bera bazeukan bere motxila eta</i></p>	<p><i>“Justo orain, beste aholkularia, egon da bideratzen arazo bat bi mutikoen artean, ze elkar jo</i></p>		

	<p><i>hori badakigu bakoitza bere egoera duela baina taldeak, eta hori da beste kontu bat, zer errealitate dugun geletan.”</i></p> <p><i>“Horrek ere, zuk jasotzen duzuna, ikusten duzuna irakasle bezala etsi egiten zaitu, pues es que yo no puedo más.”</i></p>	<p><i>ziren futbol partido batean. Eta egon ginen pentsatzen a ver zer egin egoerarekin(...) egoeraren benetako larritasunarekin. Jakitea identifikatzea. Egoera da X, larria da? Bai, ez.”</i></p>		
--	--	---	--	--

	HEZKUNTZA TREBAKUNTZA/FORMAZIOA	EMOZIONALA/KONPETENTZIA	EMOZIONALEN	INGURUKO
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)	<p><i>“Baina helduak ez daki, gaur egun irakasleak ez dakigu oraindik, ez gaude nahiko formatuta bestearen ondoan egoteko.”</i></p> <p><i>“Baina aldi berean aukera eman behar digute ezta? Askotan gogoekin bakarrik ezin dugu zerbait egin. Erreferenteak behar ditugu, baliabideak eta aukerak. Metodologia dena emozioei buruz nik bakarrik aurkitu behar nuen.”</i></p>			
PARTE-HARTZAILE 2 FG (26 URTE)	<p><i>“Nik sentitu dut urte hauetan eduki interesgarri asko lantzen direla, eta, a ver , oso garrantzitsuak azkenean irakasle izateko, baina batez ere teorikoak: historia, matematikak.... Oso ondo dago hori, baina ez dago gure emozioetan zuzenean zentratzen den apartaturik, gudan pertsona gisa, bizi dugun gutzia kudeatzeko moduan. Azkenean, karrera oso estresagarria eta itogarria da, eta batzuetan arnasa hartu nahi duzu, irteten jakin, baina ez dakizu nola.”</i></p> <p><i>“Baino, guztiz kompetentea izateko haur baten emozio baten emozien esku hartzeak egiteko, nik ehuneko ehun seguru oraintxe bertan ez nago. Horrezegatik formazio gehiago izatea, esperientzia gehiago, gustatatuko litzaidake.”</i></p>			
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)	<p><i>“Baina bai pentsatzen dut hezkuntza formalean, bai goi maila eta lehenengo mailan unibertsitatea, ez dut ikusten lanketa hori eta adibidez hezkuntza ez formalean bai ikusten dut asko.”</i></p> <p><i>“Nik adibidez bai ikusten dudala ezberdintasuna hezkuntza formala eta hezkuntza ez formalaren artean. Ze nik aurten egin dut aisialdiko monitorearen izateko tituloa, eta egiten ari naiz urte bateko kurtsoa. Eta igual han bai ikusten dut asko lantzen direla emozioak eta sentimenduak, norberaren burua eta besteak.”</i></p>			

	<p><i>“Momentu horretan esan nuen agian hau irakasle izateko etorkizun batean landu egin behar da, ze azkenean ere bai irakasle bezala ere pertsonak gara eta sentimenduak daukagu. Nire ustez bai hori landu behar da.”</i></p>
<p>PARTE-HARTZAILE 4 FG (29 URTE)</p>	<p><i>“Nik azpimarratu nuke unibertsitate mailan psikologiako irakasgaietan landu nuela bere garaian autoezagutza pixka bat, testen bidez eta egoera horrek lagundu zidan detektatzen nire izaera pixka bat nola zen, a ver zerbait konpondu behar nuen. Baina bestela, Lucia esaten duen moduan, ez dut ikusten hori lantzen denik.”</i></p>

HOBKUNTZA PROPOSAMENAK	
PARTE-HARTZAILE 1 (57 URTE)	<i>“Ikasi behar dugu identifikatzea eta bestearen aurrean jartzea. Pazientzia gutxiago izango duzu, ikasiko dituzu mila gauza, baina aurretik zure burua kontrolatu, zure burua nola dagoen jakin. Hain da importantea eta badakizu batzuen aurrean nola salto egiten duzun eta da hori, etxerako lanak egitea eta formazio asko.”</i>
PARTE-HARTZAILE 1 (26 URTE)	<i>“ Denbormalizazioa dela eta. Kurtsoa hasten da eta jada badakizu, irailatik ekainera arte idatzita dagoela. Ordun non sartzen da, non dago lekua, benetako esku hartze bat egiteko denbora, zure emozioak lantzeko.”</i>
PARTE-HARTZAILE 3 (20 URTE)	<i>“Niri gustatuko litzaidake, lehen mailako ikasle bezala, hastean lan emozionalari denbora bat eskaintzea, no se ematea liburu bat, hitzaldi bat, banakako eta taldeko jarduerak... hasieratik emozionalki prestatuko gaituzten tresnak. Niretzat lana egon behar zen, pixka bat hor, garrantzia ematen alderdi horretari. “</i>
PARTE-HARTZAILE 4 (29 URTE)	<i>“Ba nik azpimarratzea berriro hori nire ustez behar direla profesional gehiago ez dakit ikastetxeok nola ikusten duten baina tutoreek izateko norbait bere alboan gertatzen diren egoera horiek kudeatzen laguntzeko, nik ere eskertuko nuke hemen unibertsitatean. Batzuetan talde lanak egiten dira, gatazkak sortzen dira, ez dakigu nola esku hartu... baita ere lagungarri litzaidake norbaitek galdetzeko eta entzuteko a ver berak nola jokatu zuten. “</i>
PARTE-HARTZAILE 5 (24 URTE)	<i>“ Nik erreparatzen badiozu normalean formakuntza gaiari, ba formakuntza zertan oinarritzen den, edo curriculumari ere esaten da umeari entzun behar zaio, lagundu behar zaio...bai baina falta da beti nola (...) Zer egin? Nik badakit entzun behar dela baina nola. Osea falta dira benetako mamia, bai hitzak politak dira lagundu behar da baina nola.”</i>

NORTASUNA ETA IDENTITATEA	
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)	<i>“Kontutan izanda beti egunerokotasunean aldatzen goazela batzutan, askotan. Gu ere aldatzen goaz orduan askotan gu ere gure burua ezagutzea ez da erraza izaten.”</i>
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)	<i>“Nik praktikaldian egon nintzen eta nik oso pertsona sentikorra naiz, orduan praktikaldietan azken egunean, izan zen nire sentimenduak nire gainetik jarri ziren. Momentu horretan esan nuen agian hau irakasle izateko etorkizun batean landu egin behar da, ze azkenean ere bai irakasle bezala ere pertsonak gara eta sentimenduak daukagu. ”</i>
PARTE-HARTZAILE 5 FG (24 URTE)	<i>“Nik uste dut gauza guztiak ezin direla ikasi, gauzak batzuk bakoitzak berea ditu... Zuk hitz egin dezakezu ehun eta berrehun formakuntza orduak baina zurekin ez badoa zuk ez duzu berezko gaitasun bat edo jarrera bat, ez du balio.”</i>

INGURUNEA	
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)	<i>“Ba zu ez zaude berdin, altxatzen bazara ohetik eta bapatean zure bikotearekin haserretzen zara, ezin duzu parking aurkitu, diru asko kobratu dizute ura erosi duzunean, euria eta hanka bustitak...eta jarri zara umearen aurrean. Zuk hor, zure emozioak hor daude”.</i>

INFORMAZIO ETA KOMUNIKAZIORAKO TEKNOLOGIAK	
PARTE-HARTZAILE 1 FG (57 URTE)	<i>“ Ba, nire ikuspuntutik, taldeko zaharrena naizela ematen du (barreak)... teknologia berriak oso ondo daude, askotan erabiltzea zaila egiten zait eta urduri jartzen naiz sin duda. Baina ikasten duzunean eta irakasten dizutenean, oso garrantzitsua dela erabiltzen laguntzea, mundu berri bat ikusten duzu. Niri asko lagundu didate informazioa bilatzen, gai jakin bati buruz ez nekienean, berehala aurkitzen dituzu baliabide eta ideia berriak, en un click... niretzat, horrekin jaio ez naizela es una pasada.”</i>
PARTE-HARTZAILE 3 FG (20 URTE)	<i>“Sare sozialek ere asko lagutzen digute, azkenean ideia eta pentsamenduak partekatzen ditugu, jende gaztea behintzat. Gaur egun konektatu egiten gaitu eta identifikatuta eta entzunda sentiarazten gaitu. Hala sentitzen dut nik behintzat.”</i>
PARTE-HARTZAILE 4 FG(29 URTE)	<i>“Erabat, niri, batez ere ikasleekin eta gainerako irakasleekin komunikatzeko edo eskoletan familiekin komunikatzeko, asko errazten dizu dena. Gainera, milaka aplikazio daude, eta ez dakizu nondik hasi ere.”</i>
PARTE-HARTZAILE 5 FG(24 URTE)	<i>“Nik ezagutzen dut Maestra de Pueblo bai. Sare sozialen bidez egungo hezkuntza nahiko kritikatzeko duen neska da, eta, umorea erabiliz, egia handiak esaten ditu. Ondo dago, askotan irakurtzen dudalako eta identifikatuta sentitzen naizelako eta pentsatzen dut: bale ez naiz irakaskuntzan horrela sentitzen den bakarra.”</i>

ARTE HIZKUNTZAK	
PARTE-HARTZAILE 2 FG(26 URTE)	<i>“Dramatizazio-minorrean ikusi ahal izan dut antzerkiak eta arteek, orokorrean, asko lagun diezaguketela gure barrua lantzen eta sentitzen duguna keinuen eta soinuen bidez eta, oro har, gure gorputza azaleratzen. Oso modu ona iruditzen zait elkar ezagutzeko eta egia adierazteko eta komunikatzeko moduak ezagutzeko. Gainera, ondo pasatzen duzu eta hori da garrantzitsuena.”</i>
PARTE-HARTZAILE 4 FG(29 URTE)	<i>“ Beste diziplina batzuk ere kontuan hartu behar dira, hala nola arteak formazioetan.”</i> <i>“Musika, adibidez, diziplina ezin hobea da emozioak eta sentimenduak lantzeko. Musikak mugitzen gaitu, ezta? entzuten dugunean sentitzen dugu.”</i> <i>“Ba, musika entzunez eta gure zentzumenei eta emozioei jarraituz margotzean datza, horrek gertatzen zaiguna interpretatzen lagun diezaguke. Edo nik uste dut musikak ere balio diezagukeela erregulatzeko baliabide gisa; adibidez, oso triste banago, musika estimulu zoriontsuagoak eta soinu alaiagoak jartzen ditut, eta baliteke horri esker hobeto sentiaraztea.”</i>
PARTE-HARTZAILE 5 FG(24 URTE)	<i>“Noski, gure ikasleei edo haurrei erreparatu besterik ez dago. Haien gozatu egiten dute sortzen eta jarduera artistikoetan parte hartzen, eta beren mundu emozionala islatzen dute. Beraz, guk ere erabil ditzakegu eta modu berean lagunduko digute.”</i>

